

TEBLİĞ

Tarım ve Orman Bakanlığından:

**HAYVANCILIK DESTEKLEMELERİ UYGULAMA
TEBLİĞİ (TEBLİĞ NO: 2023/41)**

**BİRİNCİ BÖLÜM
Başlangıç Hükümleri**

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Tebliğın amacı; ülkemiz hayvancılığının geliştirilmesi ve sürdürülebilirliğin sağlanması, hayvancılık politikalarının yürütülmesinde etkinliğin artırılması, yerli hayvan genetik kaynaklarının yerinde korunması ve geliştirilmesi, kayıtların güncel tutulması, hayvan hastalıklarıyla mücadele ve sağlıklı hayvansal üretim için yetiştiricilerin desteklenmesidir.

(2) Bu Tebliğ, 14/9/2023 tarihli ve 7613 sayılı Cumhurbaşkanını Kararı ile yürürlüğe konulan 2023 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemeler ve 2024 Yılında Uygulanacak Sertifikalı Tohum Kullanım Desteğine İlişkin Kararda yer alan hayvancılık desteklemelerine ilişkin usul ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 2- (1) Bu Tebliğ, 18/4/2006 tarihli ve 5488 sayılı Tarım Kanununun 19 uncu maddesi ile 14/9/2023 tarihli ve 7613 sayılı Cumhurbaşkanını Kararı ile yürürlüğe konulan 2023 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemeler ve 2024 Yılında Uygulanacak Sertifikalı Tohum Kullanım Desteğine İlişkin Karara dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar ve kısaltmalar

MADDE 3- (1) Bu Tebliğın uygulanmasında;

a) Alt proje: Hayvan genetik kaynaklarını yerinde koruma ve geliştirme projesine bağlı olarak; illerde, Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü tarafından belirlenen formata uygun olarak il düzeyinde yürütülen koruma ve ıslah projelerini,

b) Anaç koyun ve keçi: 3/11/2023 tarihi itibarıyla TÜRKVET'ten KKBS'ye aktarılan kayıtlarda 15/8/2022 ve öncesi doğan dişi koyun ve keçiyi,

c) Arıcılık Kayıt Sistemi (AKS): Arıcılara ait kovanlara dair bilgilerin kayıt altına alındığı, izlendiği ve raporlandığı Bakanlık kayıt sistemini,

ç) Arılı kovan: Üreme kabiliyeti bulunan ana arılı ve en az dört arılı çerçeveye sahip (eski tip kolonilerde çerçeve aranmaz) arı kolonisini,

d) Bakanlık: Tarım ve Orman Bakanlığını,

e) Banka: T.C. Ziraat Bankası A.Ş. Genel Müdürlüğüne,

f) Birlik: Projeye katılan yetiştiricileri temsilen il damızlık manda/sığır/koyun keçi yetiştiricileri birliklerini,

g) Çoban (sürü yöneticisi): Millî Eğitim Bakanlığı veya Bakanlıkça düzenlenen en az 104 saatlik sürü yönetimi elemanı eğitim programını başarı ile tamamlayarak sertifika veya kurs bitirme belgesi almaya hak kazanmış kişiyi,

ğ) Damızlık ana arı: Kontrollü izole bölgede veya suni tohumlama ile üretilen, ırkının özelliklerini taşıyan, üretim yılı için belirlenen renk ile işaretli/numaralı ana arıyı,

h) Damızlık Bilgi Formu: Bakanlık ıslah programlarının elit sürülerinde yetiştirilen, proje lideri tarafından onaylanan desteklemeye esas koç tekenin damızlık olduğunu gösteren belgeyi,

ı) Damızlık koç teke: Bakanlık ıslah programlarından halk elinde küçükbaş hayvan ıslahı ülkesel projeleri elit sürülerinde yetiştirilen erkek hayvanları,

i) Damızlık koç teke merkezleri: 9/1/2017 tarihli ve 2017/9760 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Hayvancılık Yatırımlarının Desteklenmesine İlişkin Karar hükümlerine göre Konya, Eskişehir, Tokat, Manisa, Elazığ ve Bingöl illerinde kurulan merkezleri,

j) Damızlık kütüğü sınıfı: E-ıslah kayıtlarına göre Bakanlık talimatında belirlenen kıstaslar doğrultusunda, soy kütüğünde kayıtlı sığırların A, B, C, D olarak sınıflandırılması,

k) Dişi manda: 1/1/2023 tarihinden önce doğmuş dişi mandaları,

l) Düve: Teknik ve sağlık şartları Bakanlıkça belirlenen gebe veya gebe olmayan dişi sığırı (manda dahil),

m) Düve Destekleme Kayıt Sistemi: Düve alım desteği ile ilgili bilgilerin kayıtlarının tutulduğu, izlendiği, raporlandığı ve duvedestek.tarim.gov.tr adresindeki Bakanlık kayıt sistemini,

n) E-ıslah: Islah amacıyla sığır cinsi hayvanların soy kütüğü ve verimlerine ilişkin kayıtların tutulduğu, izlendiği, raporlandığı kayıt sistemini,

o) Elit sürü: TAGEM tarafından yürütülen Halk Elinde Islah Programı kapsamında, kontrollü çiftleştirme yapılan, ebeveyn ve verim kayıtları tutulan işletme sürülerini,

- ö) Enstitü: TAGEM'e bağlı araştırma enstitülerini,
- p) Genomik değer tespiti: HAYGEM tarafından yürütülen Damızlık Değer Tespiti projesi kapsamında genotipleme yapılan hayvanların damızlık değerinin belirlenmesini,
- r) Genomik test laboratuvarı: HAYGEM tarafından yürütülen Damızlık Değer Tespiti (Genomik Seleksiyon) projesi kapsamında Uluslararası Hayvancılık Araştırma ve Eğitim Merkezinde kurulan ve proje yürütücülerince Genomik Damızlık Değerinin belirlenmesi amacıyla DNA izolasyonu ve genotipleme yapılan laboratuvarı,
- s) Halk Elinde Islah Programı: TAGEM tarafından küçükbaş ve büyükbaş hayvanlarda yetiştirici şartlarında ülkesel düzeyde uygulanan ıslah projelerini,
- ş) Hastalıktan ari işletme: Koruyucu tedbirlerin alınarak işletmedeki hayvanların Sığır Tüberkülozu ve Sığır Brusellozu hastalıkları yönünden ari olduğunun onaylandığı işletmeyi,
- t) HAYGEM: Hayvancılık Genel Müdürlüğünü,
- u) Hayvan pasaportu: 2/12/2011 tarihli ve 28130 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Sığır Cinsi Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği kapsamında Bakanlıkça belirlenen hayvana ait bilgileri içeren, il/ilçe müdürlüğü veya yetkilendirilmiş kurum veya kuruluş tarafından düzenlenen imzalı belgeyi,
- ü) İl/ilçe müdürlüğü: Bakanlık il/ilçe tarım ve orman müdürlüğünü,
- v) İpekböcekçiliği Kayıt Sistemi (İKS): İpekböceği yetiştiriciliğine ait bilgilerin kayıt altına alındığı, izlendiği, raporlandığı Bakanlık kayıt sistemini,
- y) İşletme: Hayvanların barındırıldığı, tutulduğu, bakım ve beslemesinin yapıldığı Bakanlık kayıt sistemine kayıtlı yerleri,
- z) İşletme tescil belgesi: İşletmelere il veya ilçe müdürlüklerince verilen onaylı belgeyi,
- aa) İzole bölge: Bakanlık tarafından bazı hayvan türlerinin girişine ve yetiştirilmesine yasaklama veya kısıtlama getirilen yerleri,
- bb) Karar: 14/9/2023 tarihli ve 7613 sayılı Cumhurbaşkanı Kararı ile yürürlüğe konulan 2023 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemeler ve 2024 Yılında Uygulanacak Sertifikalı Tohum Kullanım Desteğine İlişkin Kararı,
- cc) Kesimhane: 17/12/2011 tarihli ve 28145 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Gıda İşletmelerinin Kayıt ve Onay İşlemlerine Dair Yönetmelik ile 3/3/2018 tarihli ve 30349 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Küçük Kapasiteli Kesimhanelerin Genel ve Özel Hijyen Kurallarına Dair Yönetmelik kapsamında Bakanlıktan onay veya şartlı onay almış işletmeleri,
- çç) Kırmızı Et Kayıt Sistemi (KES): Üreticilerin, kesimhanede kestirdiği hayvanlara ve karkaslarına ilişkin kayıtların tutulduğu, izlendiği, raporlandığı Bakanlık kayıt sistemini,
- dd) Kimliklendirici: Hayvancılık konusunda eğitim almış meslek mensupları ile hayvanı tanımlama konusunda yapılacak bilgilendirme sonunda uygun görülerek Bakanlık tarafından izin verilen yer ve süre içinde hayvan tanımlama yetkisi verilen kişiyi,
- ee) Koyun Keçi Bilgi Sistemi (KKBS): Damızlık koyun-keçi yetiştiricileri birliklerine üye yetiştiricilerin koyun ve keçi türü hayvanlarının TÜRKVET'ten aktarılarak kaydedildiği ve destekleme amaçlı bilgilerin bulunduğu veri tabanını,
- ff) Küpe: Sığır Cinsi Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği ile 2/12/2011 tarihli ve 28130 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Koyun ve Keçi Türü Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliğinde belirtilen şartlara ve TS 7808'e uygun olarak üretilen ve yazımı yapılan kimliklendirme aracını,
- gg) Manda Islah Sistemi (MIS): Islah amacıyla manda türü hayvanların soy kütüğü ve verimlerine ilişkin kayıtların tutulduğu, izlendiği, raporlandığı kayıt sistemini,
- ğğ) Onaylı süt çiftliği: Bakanlıkça belirlenen standartlarda süt ürettiğine dair sertifikalandırılan işletmeyi,
- hh) Proje: Mastır Plan formatında hazırlanan hayvan genetik kaynaklarını yerinde koruma ve geliştirme (Halk Elinde Hayvan Islahı) ülkesel projelerini,
- ıı) Proje lideri: TAGEM tarafından alt projelerin yürütülmesi amacıyla görevlendirilen kişiyi,
- ii) Proje uygulama esasları yönergesi: Hayvan genetik kaynaklarını geliştirme projelerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esasların belirlendiği halk elinde hayvan ıslahı uygulama esasları yönergesini,
- jj) Proje yürütme kurulu: Hayvan genetik kaynaklarını geliştirme (ıslah) projelerinde projenin işleyişi, idari ve desteklemeye esas konuların görüşülüp karara bağlandığı ve proje uygulama esasları yönergesinde görev ve sorumlulukları belirtilen kurulu,
- kk) Resmî veteriner hekim: Bakanlıkça 11/6/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun uygulamasında görevlendirilen veteriner hekim,
- ll) Satış belgesi: Fatura/e-Fatura (düzenleyen onayladığı çıktısı ve xml formatında, silinemez CD veya DVD'ye kayıtlı) veya müstahsil makbuzunu,
- mm) Seçim komisyonu: Hayvan genetik kaynaklarını yerinde koruma projelerinde proje lideri ile Enstitü temsilcisi, İl veya İlçe Müdürlüğü temsilcisinden oluşan komisyonu,
- nn) Serbest veteriner hekim: Mesleğini 9/3/1954 tarihli ve 6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanuna göre serbest olarak icra eden veteriner hekimleri,

oo) Sığır cinsi hayvan: Et üretimi, süt üretimi, damızlık veya diğer amaçlarla yetiştirilen Bison bison ve Bubalus bubalus türü hayvanlar dâhil her yaştaki sığır ve mandaları,

öö) Soy kütüğü: Hayvan ırklarına göre yetiştirme ve verim kayıtlarının tutulduğu, izlendiği, raporlandığı ve belgelendirildiği Bakanlık kayıt sistemini,

pp) Soy kütüğü sınıfı: E-ıslah kayıtlarına göre Bakanlık Talimatında belirlenen kıstaslar doğrultusunda, soy kütüğünde kayıtlı işletmelerin A, B, C, D olarak sınıflandırılması,

rr) Sözleşme: Hayvan genetik kaynakları yerinde koruma ve geliştirme (ıslah) projelerinde; yetiştirici/birlik ile enstitü ve/veya il müdürlüğü arasında proje uygulama esasları yönergesine göre yapılan sözleşmeleri,

ss) Süt verim ölçüm metodu: İşletmede, bir ineğin günlük süt veriminin bilgisayarlı sağım sistemi veya sağım sistemine bağlanılan süt ölçüm cihazı veya süt ölçüm kovası ile yapılan ölçümlerini,

şş) Taban sürü: TAGEM tarafından yürütülen Halk Elinde Islah Programı kapsamında ana ve yavruya ait verim kayıtları tutulan sürüleri,

tt) TAGEM: Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğünü,

uu) Tiftik Kayıt Sistemi (TKS): Tiftik üreticilerinin ve tiftik satışına ilişkin kayıtların tutulduğu, izlendiği, raporlandığı Bakanlık kayıt sistemini,

üü) TÜRKVET: Sığır Cinsi Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği ile Koyun ve Keçi Türü Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği hükümlerine göre oluşturulan ve hayvancılık işletmelerinin, yetiştiricilerin ve sığır cinsi hayvanlar ile koyun ve keçi türü hayvanların kimliklendirilerek kayıt altına alındığı veri tabanını,

vv) Ulusal Küçükbaş Hayvan Islahı Bilgi Sistemi (UKİBS): Halk Elinde Hayvan Islahı Ülkesel Projesinde (Küçükbaş) alınan verilerin kayıt edildiği sistemi,

yy) Veteriner Bilgi Sistemi: Hayvancılık Bilgi Sisteminde (HBS) yer alan hayvan hastalıkları, aşı uygulamaları ve hayvan sağlığı desteklemelerine ait kayıtlar ve benzeri bilgilerin tutulduğu sistemi,

zz) Veteriner sağlık raporu: Hayvan ve hayvansal ürünlerin 17/12/2011 tarihli ve 28145 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yurt İçinde Canlı Hayvan ve Hayvansal Ürünlerin Nakilleri Hakkında Yönetmelik hükümlerine uygun olarak belirlenen şartlara ve sağlık şartlarına uygun olduğunu gösteren, resmî veya yetkilendirilmiş veteriner hekim tarafından düzenlenen belgeyi,

aaa) Yerinde koruma: Ait olduğu ırkın özelliklerini muhafaza etmek üzere, yerli evcil hayvanların doğal olarak yetiştirildikleri kırsal bölgede veya o bölgede kontrollü yetiştirme yapılan işletmelerde korunmasını,

bbb) Yetiştirici merkezleri: 27/6/2016 tarihli ve 2016/9003 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Damızlık Düve Yetiştiriciliğinin Desteklenmesine İlişkin Karar kapsamında kurulan düve yetiştirici merkezleri ile 9/1/2017 tarihli ve 2017/9760 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Hayvancılık Yatırımlarının Desteklenmesine İlişkin Karar kapsamında kurulan manda yetiştirici merkezlerini,

ccc) Yetiştirici temsilcisi: Hayvan genetik kaynaklarının yerinde korunması ve geliştirilmesi (Halk Elinde Hayvan Islahı) projelerinde yer alacak ve yetiştiricilerin yazılı muvaffakatı/taahhütnamesi ile onları temsil eden tüzel kişiliği,

ççç) Yetiştirici/üretici: Hayvancılık faaliyetiyle iştigal eden gerçek veya tüzel kişileri,

ddd) Yetiştirici/üretici örgütü: Merkez Birliği düzeyinde örgütlenmiş, 5996 sayılı Kanuna göre kurulmuş ıslah amaçlı birlikleri, 29/6/2004 tarihli ve 5200 sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri Kanununa göre kurulmuş üretici birliklerini, Bakanlıkça kuruluşuna izin verilen ve 24/4/1969 tarihli ve 1163 sayılı Kooperatifler Kanununa göre kurulmuş, hayvancılık faaliyeti yürüten tarımsal amaçlı kooperatiflerin merkez birliklerine ortak olan üst birlik ortağı kooperatifleri,

eee) Yetkilendirilmiş veteriner hekim: Bakanlıkta görevli veteriner hekimler dışında, verilecek resmi görevleri yürütmek üzere Bakanlık tarafından yetki verilen veteriner hekimi,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Desteklemeye İlişkin Esaslar

Buzağı desteklemesi

MADDE 4- (1) Buzağı desteklemesi, aşağıda belirtilen şartlara ve kurallara göre yapılır:

a) Buzağılar 2023 yılında doğmuş, TÜRKVET ve e-ıslaha kayıtlı olmalı ve buzağuların her iki veri tabanında doğdukları işletme numarası, cinsiyet, ana kulak numarası ve doğum tarihleri aynı olmalıdır.

b) Buzağı, TÜRKVET kayıtlarına göre doğduğu işletmede en az 4 ay (120 gün) süreyle yaşamış olmalıdır. Ancak en az 50 baş diş sığırı, soğutma tankı ve makineli sabit sağım sistemi bulunan işletmeler, 4 aydan önce buzağularını satabilir. Bu buzağular 120 gün yaşamış ve aşıları tamamlanmış ise desteklemeden faydalandırılır. İşletmeler, il/ilçe müdürlüklerine müracaat ederler; şartları sağlayan işletmelerin listesi, askı ve/veya hak ediş listelerinin yayımlanmasından önce HAYGEM’e bildirilir.

c) Buzağuların programlı aşıları (dişilerde brusella ve şap, erkeklerde şap) yapılmış ve Veteriner Bilgi Sistemine kaydedilmiş olmalıdır. Hastalıktan ari işletmelerde brusella aşı şartı aranmaz.

ç) Her buzağı için bir kez destekleme ödemesi yapılır. Çoklu doğumlarda her bir buzağı desteklemeden faydalandırılır.

d) Destekleme ödemesi yapılan buzağıya, ilave destekleme koşullarının sonradan oluşması durumunda sonraki dönemlerde genomik değer tespiti hariç ilave ödemeler yapılmaz.

e) Destekleme ödemesi buzağının doğduğu işletme numarası üzerinden, e-ıslah veri tabanına başvurusu girilen işletme sahibine yapılır.

f) Destekleme ödemeleri, iki dönem halinde yapılır. Her iki dönemde destekleme şartlarını sağlamadığı için destekleme alamayan buzağılar, sonraki süreçte şartları sağlasa da destekleme kapsamına alınmaz. Genomik değer tespiti ilave desteği ödemesi, ikinci dönem buzağı desteklemesinin tamamlanmasını müteakip yapılır.

g) Destekleme süreci içerisinde ve ilgili mevzuat kapsamında, buzağuların küpeletilmesi, TÜRKVET ve e-ıslah kayıt sistemlerine kaydedtirilmesi, programlı aşularının yaptırılması ve işletme bilgileri ile desteklemeye esas verilerin kayıt sistemlerinde güncellenmesinden yetiştiriciler, belgelerin düzenlenmesi ve veri girişlerinin zamanında yapılmasından ise görevli kişiler ve kuruluşlar sorumludur.

(2) İlkine buzağılama yaşı en fazla 960 gün veya destekleme kapsamındaki buzağılaması ile bir önceki buzağılaması arasındaki süre en fazla 600 gün olan ineklerden veya embriyo transferi sonucu doğan birinci fıkrada belirtilen şartları sağlayan buzağılara ilave destek verilir. Bu üreme parametreleri e-ıslah kayıtlarından, e-ıslahta kayıtlı olmayan ineklerin ise e-ıslahta kayıtlı buzağılarından hesaplanır. E-ıslahta kayıtlı ölü doğum ve yavru atma hadiseleri buzağılama olarak kabul edilir. İneklerin, TÜRKVET kayıtlarında bulunan, ancak e-ıslahta kayıt edilemeyen buzağıları hesaplamalarda dikkate alınmaz.

(3) Kararda belirtilen illerde doğan ve birinci fıkrada belirtilen şartları sağlayan buzağılara ilave destek verilir.

(4) Suni tohumlama sonucu doğan ve birinci fıkrada belirtilen şartları sağlayan buzağılara ilave destek verilir.

(5) Döl Kontrolü Protokolü kapsamındaki boğaların sperması ile suni tohumlama sonucu doğan ve birinci fıkrada belirtilen şartları sağlayan buzağılara ilave destek verilir.

(6) Soy kütüğüne kayıtlı olan ve birinci fıkrada belirtilen şartları sağlayarak temel buzağı desteğini hak eden ve aşağıda belirtilen koşulları taşıyan buzağılara ilave destek verilir:

a) Buzağı, soy kütüğüne kayıtlı anadan suni tohumlama sonucu doğmuş ve yerli ırklar hariç anası kendi ırkı ile tohumlanmış veya embriyo transferi sonucu doğmuş olmalıdır. İşletmenin soy kütüğüne giriş tarihinden önce doğan buzağular, ilave destekten faydalandırılmaz.

b) Buzağının doğduğu işletme, soy kütüğüne 1/10/2023 tarihinden önce kaydedilmiş ve 31/12/2023 tarihi itibarıyla kayıtlı olmalıdır. Yetiştirici, destekleme müracaatını damızlık sığır yetiştiricileri birliği aracılığıyla yapmalıdır.

c) İşletmede, Bakanlık veya Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliğinin talimatlarına uygun olarak, üçten az olmamak üzere destekleme yılı itibarıyla soy kütüğünde bulunduğu sürenin (ay olarak) 2/3'ü oranında aylık süt ölçümü yapılmış olmalıdır.

ç) Süt ölçüm tarihinde, işletmenin etçi ırk ve melezleri hariç inek sayısının en az % 60'ının süt ölçümü yapılmış ve süt ölçüm tarihinden itibaren 120 gün içerisinde e-ıslahta kaydedilmiş olmalıdır.

d) Süt ölçüm tarihinde, süt ölçümü yapılmış en az 10 ineğin en az yarısında aynı miktarda süt verim kaydı olması durumunda, işletmenin bu tarihteki süt ölçümü geçersiz sayılır.

e) Süt verim ölçümleri, standart süt ölçüm aletleri veya sağım sistemi ile ölçülmeli, ölçümler süt kayıt defterine kaydedilmeli veya sağım sisteminden temin edilmiş olmalıdır. Askı veya hak ediş listelerinin hazırlanması aşamasında işletmenin süt verim ölçüm metodu e-ıslahta tanımlanmış olmalıdır.

f) Süt verim ölçümlerinin, talimatlara uygun olarak yapılmasından ve e-ıslahta kaydedilmesinden yetiştiriciler, yetiştiricilerin bilgilendirilmesinden, bildirilen süt verim ölçümlerinin zamanında e-ıslahta kaydedilmesinden ve denetlemelerin yapılmasından Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği ve il birlikleri sorumludur.

g) Soy kütüğüne kayıtlı buzağılara ilave olarak; e-ıslah kayıtlarına göre belirlenen soy kütüğü sınıflandırmasına esas olmak üzere, Bakanlıkça belirlenecek birim fiyat ve şartlar doğrultusunda destek ödenir.

ğ) İşletmelerin soy kütüğü sınıfı, e-ıslah kayıtlarından 2024 yılı Ocak ayında birinci dönem askı listesi yayınlanmadan önce belirlenir, birinci ve ikinci dönem hak edişlerde geçerli olur. İşletmelerin soy kütüğü sınıfının belirlenmesi, itirazlar doğrultusunda veya ihtiyaç halinde birinci dönem hak ediş icmallarının yayınlanması öncesi yenilenebilir.

(7) Genomik değer tespiti yapılmış, soy kütüğü ilave desteğini alabilir olan ve aşağıda belirtilen şartları sağlayan dışı buzağılara Bakanlıkça belirlenecek destek tutarı ödenir:

a) Buzağının doğduğu işletmenin, 2024 yılı Ocak ayında belirlenen soy kütüğü sınıfı A veya B olmalıdır.

b) Buzağının damızlık kütüğü sınıfı A veya B olmalıdır.

c) Buzağının ırkı Siyah-Alaca olmalıdır.

ç) Genomik değer tespiti, buzağının doğduğu işletmede iken yapılmalıdır.

d) Bir işletmede en fazla 100 baş buzağı için destekleme ödemesi yapılır.

e) Genomik değer tespiti için usulüne uygun olarak DNA izolasyonuna esas örneklerin alınıp test merkezine ulaştırılmasından ve sonuçların e-ıslahta kaydından işletmenin bulunduğu ildeki Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birlikleri ve Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliği sorumludur.

f) Genomik değer tespiti çalışmaları kapsamında; DNA izolasyonuna esas örneklerin genotiplendirilmesi Bakanlıkça yetkilendirilen Uluslararası Hayvancılık Araştırma ve Eğitim Merkezi Genomik Test Laboratuvarı ve/veya Veteriner Kontrol Merkez Araştırma Enstitüsünce laboratuvar kapasiteleri doğrultusunda yapılır.

g) Genotiplendirilmesi yapılan örneklere ait Genomik damızlık değer tespiti Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliğince yapılarak düzenlenen belge onaylanmak üzere HAYGEM'e gönderilir.

ğ) Destekleme ödemesi, 28/6/2024 tarihine kadar test merkezine gelen DNA izolasyonuna esas örneklerden genomik damızlık değer tespiti yapılan buzağılar için ödenir.

h) Genomik değer tespiti desteklemesi askı ve hak ediş listeleri, buzağı desteklemesinin tamamlanmasını takiben oluşturulur.

ı) 2024 yılı Ekim ayında askı listeleri e-ıslahtan yayınlanır, il damızlık sığır yetiştiricileri birlikleri askı çalışmasını yapar; varsa itirazlarını, Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliğine bildirir.

i) 2024 yılı Ekim-Kasım ayında hak ediş listeleri e-ıslahtan yayınlanır, listelerin yayınlanma tarihinden itibaren 10 gün içerisinde il damızlık sığır yetiştiricileri birlikleri hak ediş listelerini onaylayıp yazılı olarak Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliğine gönderir. Onaylanmış listeler HAYGEM'e gönderilir ve HAYGEM tarafından ödeme gerçekleştirilir.

j) Genomik test laboratuvarları destekleme kapsamında gelen DNA izolasyonuna esas örneklerin test ücreti ve uygulama yöntemini Türkiye Damızlık Sığır Yetiştiricileri Merkez Birliğine bildirir.

(8) Suni tohumlama şartı aranan desteklerde, suni tohumlamanın, buzağının doğum tarihinden 210-295 gün öncesinde ülkemizde yapılmış ve bilgisinin e-ıslah veri tabanına kaydedilmiş olması gerekir.

(9) İşletmede, destekleme şartlarını sağlayan buzağı sayısına göre kademeli olarak, buzağı başına oluşan toplam destekleme tutarının 1-20 başa kadar tamamı, 21-100 başa kadar % 75'i, 101-500 başa kadar % 50'si ödenir. Kademeli ödemede, işletmenin destekleme tutarı, en yüksek miktarda destekleme tutarına sahip buzağılardan başlayarak hesaplanır. İkinci dönemde, birinci dönemde destek alan buzağı sayısı da dikkate alınarak ödeme yapılır.

(10) Gerçek veya tüzel kişilik adına birden fazla işletme olması durumunda, kademeli ödeme her bir işletme numarası için ayrı uygulanır.

(11) Başvuru yeri, şekli ve zamanı:

a) Yetiştiriciler, desteklemeyi hangi yetiştirici/üretici örgütü üzerinden almak istiyorlarsa, almak istedikleri örgüt üzerinden, kooperatifler aracılığıyla almak isteyenler bölge veya il üst birlikleri üzerinden, soy kütüğü ilave desteklemesi alacaklar damızlık sığır yetiştiricileri il birlikleri üzerinden; herhangi bir örgüte üye olmayanlar ise doğrudan il/ilçe müdürlüklerine başvururlar.

b) Başvurular, birinci dönem için 2/1/2024 tarihine (dahil) kadar, ikinci dönem için ise 1/4/2024-17/6/2024 tarihleri arasında yapılır. Birinci dönemde başvurusu olan yetiştiriciler, ikinci dönemde tekrar başvuru yapamaz. Süresi geçtikten sonra yapılan tüm başvurular geçersizdir. Başvurular destekleme yılı için geçerlidir.

c) Yetiştirici/üretici örgütleri, kendilerinde başvuru dilekçesi bulunan üyelerinin başvurularından sorumludur. Bir yetiştirici/üretici örgütüne üye olan yetiştiriciler, dilekçe ile üyesi buldukları yetiştirici/üretici örgütüne başvuru yapmak zorundadır. Yetiştirici/üretici örgütleri, her ne sebeple olursa olsun üyesinin yazılı destekleme başvurusunu geri çeviremez. Üyesinin destekleme başvuru dilekçesi bulunmayan yetiştirici/üretici örgütleri, bu üyeleri adına başvuru yapamazlar.

(12) Başvuruların değerlendirilmesi, itirazlar ve icmallerin hazırlanması:

a) Destekleme başvuruları, birinci dönem için 15/1/2024, ikinci dönem için ise 1/7/2024 tarihine kadar, il/ilçe müdürlükleri tarafından e-ıslaha kaydedilir. Yanlışlıkların veya süresi içerisinde başvuru olduğu halde girilmeyen eksikliklerin giderilmesi için en fazla 1 aya kadar uzatılarak e-ıslah başvuru kayıtları açılır.

b) Başvuruların son kayıt tarihindeki TÜRKVET ve e-ıslah veri tabanlarının verilerinden, birinci dönemde destekleme yılının ilk sekiz ayında doğan buzağılar için, ikinci dönemde ise destekleme yılının tümünde doğan ancak birinci dönemde destekleme almayan buzağılar için desteklemeye esas icmal-1 (askı) listesi 10 iş günü içerisinde HAYGEM tarafından hazırlanır ve e-ıslahtan yayımlanır. İl/ilçe müdürlükleri, icmal-1 listelerini sistemden alarak 7 iş günü süre ile askıya çıkarır. Aynı zamanda hayvancılık örgütlerinin üyelerine ait askı listeleri hayvancılık örgütlerine de gönderilir. Askı başlangıç ve bitiş ile askı bilgileri tutanağa bağlanır.

c) Yapılan itirazlar il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilir ve uygun bulunanlarla ilgili olarak birinci dönem için 15/2/2024, ikinci dönem için 1/8/2024 tarihine (dahil) kadar ilgili sistemlerde gerekli iş ve işlemler yapılır. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise icmallar kesinleşmiş kabul edilir. Belirtilen tarihlerden sonra yapılan itirazlar değerlendirmeye alınmaz.

ç) Askı sonrası işlemlerin tamamlandığı tarihteki TÜRKVET ve e-ıslah veri tabanlarının verilerinden, ilçe bazlı icmal-2 (hak ediş) listeleri 10 iş günü içerisinde HAYGEM tarafından hazırlanır ve e-ıslahtan yayımlanır. İlçe müdürlükleri, yayımlanan listeleri onaylayarak il müdürlüğüne gönderir. Aynı zamanda hayvancılık örgütlerinin üyelerine ait hak ediş listeleri hayvancılık örgütlerine de gönderilir.

d) İlçelerden gelen icmal-2'lere istinaden ödemeye esas olmak üzere e-ıslahtan yayımlanan icmal-3 (il özet hak ediş) listesi, il müdürlükleri tarafından alınır ve onaylanarak listenin yayımlanma tarihinden itibaren 1 ay içerisinde HAYGEM'e gönderilir.

(13) 1/8/2024 tarihinden sonra e-ıslaha kaydedilen buzağılar destekleme kapsamına alınmaz.

Malak desteklemesi

MADDE 5- (1) Malak desteklemesi, aşağıda belirtilen şartlara ve kurallara göre yapılır:

a) Malaklar, 1/1/2023-31/12/2023 tarihleri arasında doğmuş olmalıdır.

b) Malaklar küpelenecek, doğduğu işletme üzerinden TÜRKVET'e kaydedilmiş ve bu işletmede en az 4 ay (120 gün) süreyle yaşamış olmalıdır.

c) Hastalıktan ari işletmelerde brusella aşısı hariç olmak üzere, malakların programlı aşıları (dişiler için brusella ve şap, erkekler için şap) yapılmış ve Veteriner Bilgi Sistemine kaydedilmiş olmalıdır.

ç) Farklı illerde işletmesi bulunan yetiştiriciler, hayvanlarını 31/12/2023 tarihine kadar diğer illerdeki işletmelerine veteriner sağlık raporu ile nakletmeleri ve/veya aynı ildeki işletmeleri arası nakillerde desteklemeye ilişkin diğer şartların da sağlanması koşuluyla desteklemeden yararlanabilir.

(2) Soy kütüğüne kayıtlı malak ilave desteklemesi, aşağıda belirtilen şartlara ve kurallara göre yapılır:

a) Malakların doğduğu işletme, 31/12/2023 tarihine kadar MIS'a kaydedilmiş olmalıdır.

b) Malakların ana ve babası MIS'ta kayıtlı olmalıdır.

c) Yetiştirici, damızlık manda yetiştiricileri birliği olan yerlerde birlik üyesi olmalı ve birlik soy kütüğü yürütme yetkisi almış olmalıdır.

(3) Suni tohumlamadan doğan malak ilave desteklemesi, aşağıda belirtilen şartlara ve kurallara göre yapılır:

a) Malaklar, soy kütüğüne kayıtlı malak ilave desteklemesi almaya hak kazanmış olmalıdır.

b) MIS'ta suni tohumlama kaydı bulunmalıdır.

(4) Başvuru yeri, şekli ve zamanı:

a) Damızlık Manda Yetiştiricileri Birliğine üye olan yetiştiriciler birlikler aracılığıyla, üye olmayan yetiştiriciler ise il/ilçe müdürlüklerine yazılı olarak müracaat ederler.

b) Birinci dönem başvurular 29/12/2023 tarihine kadar, ikinci dönem başvurular 1/7/2024-1/8/2024 tarihleri arasında olmak üzere iki dönem halinde yapılır. Birinci dönemde başvuru yapamayanlar ikinci dönemde başvuru yapabilir. Birinci dönemde başvuruda bulunduğu halde, eksikleri nedeniyle desteklemeden yararlanamayanlar, ikinci dönemde eksikliğin giderilmesi halinde desteklemeden yararlandırılır.

(5) Başvuruların değerlendirilmesi, itirazlar ve icmallerin düzenlenmesi:

a) Destekleme başvuruları; il/ilçe müdürlükleri tarafından, malak desteği için TÜRKVET, soy kütüğüne kayıtlı malak ilave desteklemesi için ise MIS'ta yayımlanan destek almayı hak eden malak listesi üzerinden değerlendirilir ve buna göre icmal-1 hazırlanır. Hazırlanan birinci dönem icmal-1 listesi 22/1/2024 tarihinden itibaren, ikinci dönem icmal-1 listesi 19/8/2024 tarihinden itibaren 5 iş günü süre ile il/ilçe müdürlüğünde askıya çıkarılır. Askı başlangıç ve bitimi tutanağa bağlanır.

b) İtirazlar, il/ilçe müdürlüklerine yapılır; askı süresi bitiminden itibaren 5 iş günü içerisinde il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilerek karara bağlanır. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise icmallere kesinleşmiş kabul edilir.

c) Desteklemeye esas icmal-2 listesi oluşturularak onaylanır ve 5 iş günü içerisinde il müdürlüğüne gönderilir.

ç) İl müdürlükleri tarafından ilçelerden gelen icmal-2'ler kontrol edilir. Ödemeye esas olmak üzere icmal-3 listesi onaylanarak birinci dönem ödeme icmalı 23/2/2024 tarihine kadar, ikinci dönem ödeme icmalı 13/9/2024 tarihine kadar HAYGEM'e gönderilir.

d) Desteklemede kullanılacak başvuru dilekçeleri ve icmal örnekleri HAYGEM internet sitesinde yayımlanır.

(6) Malak desteklemelerinde, soy kütüğü faaliyetlerinin, soy kütüğüne kayıtlı malak ilave desteklemesine ve suni tohumlamadan doğan malak ilave desteklemesine esas kayıtların doğruluğundan Türkiye Damızlık Manda Yetiştiricileri Merkez Birliği ve il birlikleri sorumlu olup bu birlikler haksız ödemeleri engellemek ve yetiştirici mağduriyetlerine sebep olmamak için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

Dişi manda desteklemesi

MADDE 6- (1) Dişi manda desteklemesi aşağıda belirtilen şartlara ve kurallara göre yapılır:

a) Dişi mandanın doğum tarihi 1/1/2023 tarihinden önce olmalıdır.

b) İşletmeler ve dişi mandalar 31/12/2023 tarihi itibarıyla TÜRKVET'te kayıtlı olmalıdır.

c) TÜRKVET'te dişi mandaların işletmeye geliş tarihi, 1/10/2023 tarihinden önce olmalıdır.

ç) Farklı illerde işletmesi bulunan yetiştiriciler, hayvanlarını 31/12/2023 tarihine kadar diğer illerdeki işletmelerine veteriner sağlık raporu ile nakletmeleri ve/veya aynı ildeki işletmeleri arası nakillerde desteklemeye ilişkin diğer şartların da sağlanması koşuluyla desteklemeden yararlanabilir.

(2) Soy kütüğüne kayıtlı dişi manda ilave desteklemesi aşağıda belirtilen şartlara ve kurallara göre yapılır:

a) Dişi mandalar 31/12/2023 tarihi itibarıyla MIS'ta kayıtlı olmalıdır.

b) İşletmede, 2023 yılında en az 5 ay süt ölçümü yapılmış olmalıdır.

c) Süt ölçümü yapılan ayda, sağılan mandaların en az yarısının süt verimleri ölçülmüş ve MIS'a kaydedilmiş olmalıdır.

ç) Süt verimleri; standart süt ölçüm aletleri veya sağım sistemi ile ölçülmüş olmalı, ölçümler süt kayıt defterine kaydedilmeli veya sağım sisteminden temin edilebilmelidir.

d) Ön soy kütüğüne kayıtlı dişi mandalar bu desteklemeden yararlanamazlar.

e) Yetiştirici damızlık manda yetiştiricileri birliği olan yerlerde birlik üyesi olmalı ve birlik soy kütüğü yürütme yetkisi almış olmalıdır.

(3) Başvuru yeri, şekli ve zamanı:

a) Damızlık Manda Yetiştiricileri Birliğine üye olan yetiştiriciler birlikler aracılığıyla, üye olmayan yetiştiriciler ise il/ilçe müdürlüklerine yazılı olarak müracaat ederler.

b) Başvurular 29/12/2023 tarihine kadar yapılır.

(4) Başvuruların değerlendirilmesi, itirazlar ve icmallerin düzenlenmesi:

a) Destekleme başvuruları; il/ilçe müdürlükleri tarafından, dışı manda desteği için TÜRKVET, soy kütüğüne kayıtlı dışı manda ilave desteklemesi için ise MIS'ta yayımlanan destek almayı hak eden işletmelerin listesi üzerinden değerlendirilir ve buna göre icmal-1 hazırlanır. Hazırlanan icmal-1 listesi 22/1/2024 tarihinden itibaren 5 iş günü süre ile il/ilçe müdürlüğünde askıya çıkarılır. Askı başlangıç ve bitimi tutanağa bağlanır.

b) İtirazlar, il/ilçe müdürlüklerine yapılır, askı süresi bitiminden itibaren 5 iş günü içerisinde il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilerek karara bağlanır. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise icmallar kesinleşmiş kabul edilir.

c) Desteklemeye esas icmal-2 listesi oluşturularak onaylanır ve 5 iş günü içerisinde il müdürlüğüne gönderilir.

ç) İl müdürlükleri tarafından ilçelerden gelen icmal-2'ler kontrol edilir. Ödemeye esas olmak üzere icmal-3 listesi onaylanarak 23/2/2024 tarihine kadar HAYGEM'e gönderilir.

d) Desteklemede kullanılacak başvuru dilekçeleri ve icmal örnekleri HAYGEM internet sitesinde yayımlanır.

(5) Dışı manda desteklemelerinde, soy kütüğü faaliyetlerinin ve soy kütüğüne kayıtlı dışı manda ilave desteklemesine esas kayıtların doğruluğundan Türkiye Damızlık Manda Yetiştiricileri Merkez Birliği ve il birlikleri sorumlu olup bu birlikler haksız ödemeleri engellemek ve yetiştirici mağduriyetlerine sebep olmamak için gerekli tedbirleri almakla yükümlüdür.

Anaç koyun ve keçi desteklemesi

MADDE 7- (1) Anaç koyun ve keçi desteklemesi, aşağıda belirtilen şartlara ve kurallara göre yapılır:

a) Desteklemeden yararlanacak anaç koyun ve keçiler 15/8/2022 ve öncesi doğmuş olmalıdır.

b) Yetiştirici, damızlık koyun keçi yetiştiricileri birliğine üye olmalıdır.

c) Anaç koyun ve keçiler, küpelenmiş ve yetiştirici adına TÜRKVET'te kayıtlı olmalıdır.

ç) Desteklemelerde, 3/11/2023 tarihinde TÜRKVET'ten KKBS'ye aktarılan yedekteki kayıtlar üzerinden il/ilçe müdürlüklerince işletmede, süresi içerisinde, yerinde yapılan tespitler esas alınır.

d) Göçer hayvancılık yapanlar hariç, farklı illerde birden fazla işletmesi olan yetiştiriciler, her bir işletmesinin bulunduğu ilde ayrı ayrı başvuruda bulunmalıdır.

(2) KKBS'de kesin icmale aktarılan anaç küçükbaş hayvanlardan saf ırk Tiftik (Ankara) keçilerine Kararda belirtilen tutarda ilave destek verilir.

(3) Başvuru yeri, şekli ve zamanı:

a) Yetiştiriciler (göçer hayvancılık yapan yetiştiriciler dahil), üyesi oldukları damızlık koyun keçi yetiştiricileri birliğine dilekçe ile 1/12/2023 tarihine kadar başvurur. Birlik, 3/11/2023 tarihinde TÜRKVET'ten KKBS'ye aktarılan yedekteki kayıtları esas alır.

b) Damızlık koyun keçi yetiştiricileri birlikleri, başvurularını aldıkları yetiştiricilerin kişi, işletme ve hayvan bilgilerinin doğruluğunun (aktif/pasif durumu, vergi numarası, T.C. kimlik numarası, sahiplik bilgisi, anaç hayvan sayısı ve benzeri) kontrolünü TÜRKVET'ten yaparak hatalı veya eksik kayıtların olması durumunda il/ilçe müdürlüklerine bildirerek TÜRKVET'te gerekli düzeltmelerin yapılmasını sağlar.

c) Damızlık koyun keçi yetiştiricileri birlikleri almış oldukları başvuruları 1/12/2023 tarihine kadar KKBS'ye kaydeder ve KKBS'den aldıkları üyelerinin isim ve işletme bilgilerini içeren listeleri 8/12/2023 tarihine kadar il/ilçe müdürlüğüne iletir.

ç) Damızlık koyun keçi yetiştiricileri birlikleri başvuru listelerindeki bilgilerin doğruluğundan sorumludur. Başvuru listesinde olmayan yetiştiriciler desteklemeden faydalandırılmaz.

(4) Başvuruların değerlendirilmesi, tespitler, itiraz ve icmallerin düzenlenmesi:

a) Destekleme başvurusu yapılan hayvanların, 3/11/2023 tarihinde TÜRKVET'ten KKBS'ye aktarılan yedekteki kayıtlar esas alınarak il/ilçe müdürlükleri tarafından işletmede yerinde tespitleri yapılır.

b) Göçer hayvancılık yapan yetiştiriciler, gittikleri yerin il/ilçe müdürlüğüne tespit için, belirtilen süre içerisinde başvurur.

c) Başvuruda bulunan yetiştiricilerin hayvanlarının 3/11/2023 tarihi sonrasında il/ilçe müdürlüğünün yapacağı yerinde kontrol tarihine kadar geçen süre içerisinde aynı il sınırları içerisindeki işletme/işletmelerinde olması zorunludur.

ç) 3/11/2023 tarihinden sonra il/ilçe müdürlüklerince düzenlenmiş olan veteriner sağlık raporları yerinde tespit olarak kabul edilir.

d) İl/ilçe müdürlükleri tarafından tespitlerin bitimini müteakip icmal-1 listeleri KKBS'den alınarak 10 gün süre ile il/ilçe müdürlüğünde askıya çıkarılır. Askı başlangıç ve bitimi tutanağa bağlanır.

e) Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise kamu aleyhine olan haller hariç, bilgiler doğru kabul edilir. Daha sonra yapılacak itirazlar değerlendirmeye alınmaz ve herhangi bir hak doğurmaz.

f) İtirazlar, il/ilçe müdürlüklerine yapılır ve askı süresi bitiminden itibaren 10 gün içerisinde il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilerek karara bağlanır. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise icmallar kesinleşmiş kabul edilir.

g) Desteklemeye esas KKBS'den alınan icmal-2 listesi ilçe müdürlüklerince onaylanır ve 2 gün içerisinde il müdürlüğüne gönderilir.

ğ) İl müdürlükleri tarafından ilçelerden gelen icmal-2'ler kontrol edilir. Ödemeye esas olmak üzere icmal-3 listesi onaylanarak en geç 2 gün içerisinde HAYGEM'e gönderilir.

(5) Göçer yetiştiricilerin anaç koyun ve keçilerine Kararda belirtilen ilave destekleme işlemleri aşağıda belirtilen şartlara ve kurallara göre yapılır:

a) Anaç koyun ve keçi desteklemeleri kesin icmal işlemlerinin tamamlanmasını müteakip, göçer yetiştiricilerin il/ilçe müdürlüklerince düzenlenmiş veteriner sağlık raporlarında yer alan desteklemesi uygun görülen anaç koyun ve keçilerinin KKBS'de ilgili modüle kaydı gerçekleştirilir.

b) Söz konusu veteriner sağlık raporlarının bir nüshası yerinde tespit tutanağına eklenir.

c) Ödemeye esas icmal işlemleri Bakanlıkça belirlenir.

(6) Anaç koyun ve keçi desteklemesi ile ilgili diğer hususlar şunlardır:

a) Destekleme icmalllerinin hazırlanması, askıya çıkartılması, gönderilmesi ve ödeme ile ilgili çalışma takvimi HAYGEM tarafından belirlenir.

b) Desteklemede kullanılacak başvuru dilekçeleri, birlik başvuru listeleri ve icmal listeleri KKBS üzerinden yayınlanır.

c) Çanakkale ili Gökçeada ilçesinde serbest küçükbaş hayvancılık yapılması nedeniyle hayvan tespitleri il müdürlüğünce belirlenen süre içerisinde yapılır.

Sürü yenileme desteği

MADDE 8- (1) Sürü yenileme desteği aşağıda belirtilen şartlara ve kurallara göre yapılır:

a) 2023 yılı anaç koyun ve keçi desteklemelerine başvuru yaparak KKBS'ye kaydedilmiş yetiştiriciler doğrudan bu desteğe de başvurmuş sayılırlar.

b) Desteklemeden yararlanacak anaç koyun ve keçiler, 16/8/2021-15/8/2022 tarihleri arasında doğmuş olmalıdır. Bu yaş aralığı dışındaki dişi hayvanlar desteklemeden yararlandırılmaz.

Koç teke alımı desteklemesi

MADDE 9- (1) Bakanlık ıslah programlarından halk elinde küçükbaş hayvan ıslahı ülkesel projeleri elit sürülerinden veya Bakanlıkça kurulan koç teke merkezlerinde bu sürülerden yetiştirilen damızlık koç tekeleri aşağıda belirlenen şartlara göre satın alanlara destekleme ödemesi yapılır:

a) Desteklemeden yararlanacak koç/tekeler küpelenmiş ve TÜRKVET'te kayıtlı olmalıdır.

b) Desteklemeden yararlanacak koç/tekeler satış işleminin gerçekleştiği tarih itibarıyla en fazla 48 aylık yaşta ve verim kayıtları tutulmuş olmalıdır.

c) Desteklemeden yararlanacak koç/tekeler 31/12/2023 tarihine kadar doğmuş ve damızlık olarak seçilmiş hayvanlardan olmalıdır.

ç) Koç/teke alacak yetiştirici alacağı koç/teke ile aynı ırkta (saf-melez) en az 25 baş dişi hayvana sahip olmalıdır.

d) Koç/teke alımı desteğine gerçek/tüzel kişiler sadece bir işletmesi için başvurabilir.

e) Koç-teke alımı desteği kapsamında her hayvan yalnızca bir kez desteklenir.

f) Destekleme kapsamında alınan koç/tekeler, mücbir sebepler haricinde 2 yıl süre ile satılmaz. İl/ilçe müdürlükleri tarafından yılda en az bir kere olmak üzere koç/tekeler işletmede bulunduğuna ilişkin yerinde kontrol yapılır ve tutanağa bağlanır.

g) Bir işletmenin talepte bulunabileceği koç/teke sayısı 50 baş anaç hayvana 1 baş koç veya teke olacak şekilde hesaplanır. Bir yetiştirici en fazla 5 baş koç veya teke desteklemesi için talepte bulunabilir.

ğ) Yetiştiricilerin talepte bulunacakları işletmelerinin 1/1/2023 tarihinden önce TÜRKVET kaydının bulunması ve işletmenin aktif olması gerekmektedir.

h) Yetiştiriciler, 9/1/2017 tarihli ve 2017/9760 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Hayvancılık Yatırımlarının Desteklenmesine İlişkin Karar hükümlerine göre kurulmuş Damızlık Koç Teke Merkezlerinde ıslah programlarının elit sürülerinden alınarak yetiştirilen veya doğrudan elit sürü işletmelerinde yetiştirilen damızlık koç/tekelerden satın alabilirler.

ı) 9/1/2017 tarihli ve 2017/9760 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Hayvancılık Yatırımlarının Desteklenmesine İlişkin Karar hükümlerine göre kurulmuş Damızlık Koç Teke Merkezleri elit sürülerden satın aldığı koç ve tekeler için destekleme başvurusunda bulunamaz.

i) Bakanlık ıslah programı kapsamındaki elit sürü işletmelerinden seçilen ve verim kayıtları tamamlanmış damızlık değeri yönüyle en iyi %20 damızlık koç/tekelerin listesi TAGEM tarafından onaylanarak 28/6/2024 tarihine kadar HAYGEM, il müdürlükleri ve damızlık koyun keçi yetiştiricileri il birliklerine bildirilir.

j) TAGEM tarafından tebliğ yayımı tarihinden itibaren 28/6/2024 tarihine kadar verim kayıtları tamamlanan damızlık koç/tekeler için birden fazla liste oluşturabilir.

k) TAGEM'ce yayımlanan damızlık koç teke listelerinin yetiştiricilere duyurulmasından damızlık il birlikleri sorumludur.

l) Damızlık koç/teke listelerinin il birliğine gelmesini müteakip proje lideri tarafından hazırlanan listedeki hayvanların damızlık olduğunu gösterir belge olan Damızlık Bilgi Formu il birliği tarafından onaylanarak desteğe konu hayvanı alan yetiştiriciye verilir.

m) Koç teke alımı desteği iş ve işlemlerine ilişkin düzenlemeler gerekli görülmesi halinde HAYGEM'ce talimatlandırılır.

(2) Başvuru yeri, şekli ve zamanı:

a) Başvuru tarihi, süresi ve başvuruda istenilecek belge örnekleri HAYGEM tarafından yayımlanacak talimatla belirlenir. Başvurular, işletme sahibi tarafından işletmenin kayıtlı olduğu il müdürlüklerine yapılır.

b) Başvuru sırasında aşağıdaki belgeler istenir:

- 1) Destekleme Başvuru Dilekçesi.
- 2) Damızlık Bilgi Formu.
- 3) Teslim tesellüm belgesi, müstahsil makbuzu veya fatura.
- 4) Taahhütname.

(3) Başvuruların değerlendirilmesi, tespitler, itirazlar ve icmallerin düzenlenmesi:

a) Destekleme icmallерinin hazırlanması, askıya çıkartılması, gönderilmesi ve ödeme ile ilgili çalışma takvimi ve icmal örnekleri HAYGEM tarafından belirlenir.

b) İl müdürlükleri almış oldukları destekleme askı icmalini (İcmal 1) hazırlayarak, 5 (beş) iş günü süre ile askıya çıkar. Askı itirazları askı süresinin bitiminden itibaren 5 (beş) iş günü içinde değerlendirilir. Askı başlangıç ve bitimi il müdürlüğünce tutanağa bağlanır.

c) İl müdürlükleri kesinleşen icmalleri (İcmal 2) onaylayarak HAYGEM'e gönderir.

Arılı kovan desteklemesi

MADDE 10- (1) Arılı kovan desteklemesi aşağıda belirtilen şartlara göre yapılır:

a) Arıcılık Kayıt Sistemine (AKS) kayıtlı, üretici/yetiştirici örgütlerine üye ve üye olmayan üreticiler, Karar kapsamında desteklemeden faydalandırılır.

b) İşletmedeki arılı kovan bilgi ve sayılarında AKS verileri esas alınır.

c) Üreticiler en fazla bin adet arılı kovan için desteklemeden yararlandırılır.

(2) Başvuru yeri, şekli ve zamanı:

a) Desteklemeden faydalanmak isteyen üreticiler, bu Tebliğin yayımı tarihi itibarıyla birlik üyesi ise, üyesi oldukları yetiştirici/üretici örgütüne, üye olmayanlar ise il/ilçe müdürlüklerine müracaat ederek AKS'den alınacak destekleme başvuru dilekçesinde belirtilen bilgilerin doğruluğunu beyan ederek başvuruda bulunurlar.

b) Üyesi oldukları yetiştirici/üretici örgütüne müracaatta bulunan arıcılar ve üye olmayan arıcıların başvuruları, kayıtlı oldukları veya arılarının bulunduğu il/ilçe müdürlüğüne 29/12/2023 tarihine kadar yapılır.

c) Üreticiler, AKS'de kayıtlı arılı kovan sayısından fazlası için destekleme talebinde bulunamaz. Arılı kovan sayısının AKS ile uyumlu olmasından arıcı sorumludur.

(3) Başvuruların değerlendirilmesi, tespitler, itiraz ve icmallerin düzenlenmesi:

a) Destekleme başvurusu yapılan arılı kovanların tespitleri, AKS'deki kayıtlar esas alınarak, 4/9/2023 tarihinden başlamak üzere bu Tebliğin yayımı tarihinden itibaren 29/12/2023 tarihine kadar, en az iki il/ilçe müdürlüğü personeli tarafından arılılık yapılır. Tespit sonucunda arılılık tespit edilen arılı kovan sayısı, AKS'deki sayıdan fazla olması veya kovanların plakalarının farklı olması durumunda AKS verileri esas alınır. Tespit edilen arılı kovan sayısının AKS'deki sayıdan eksik olması durumunda tespit sayısı esas alınır.

b) Gezginci arıcılık yapan arıcıların tespitleri, gezginci olarak gittikleri il/ilçe müdürlükleri tarafından yapılır. Hazırlanan tespit tutanakları arıcının kayıtlı olduğu il/ilçe müdürlüğüne gönderilir. Arı nakil ve konaklama işlemlerini ilgili mevzuat hükümlerine göre yapmamış olan gezginci arıcıların tespit ve destekleme işlemi yapılmaz.

c) İl/ilçe müdürlükleri tarafından hazırlanan icmal-1 listesi son tespit tarihinin bitişini takip eden beşinci iş gününden başlamak üzere il/ilçe müdürlüğünde beş iş günü süre ile askıya çıkarılır. Askı başlangıç ve bitimi tutanağa bağlanır.

ç) Askıya çıkarılan listelere itirazlar, il/ilçe müdürlüklerine yapılır. İtirazlar, askı süresi bitiminden itibaren beş iş günü içerisinde il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilerek karara bağlanır. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise icmallер kesinleşmiş kabul edilir.

d) Desteklemeye esas icmal-2 listesi oluşturularak onaylanır ve beş iş günü içerisinde il müdürlüğüne gönderilir.

e) İl müdürlükleri tarafından ilçelerden gelen icmal-2'ler kontrol edilir. Ödemeye esas olmak üzere icmal-3 listesi onaylanarak beş iş günü içerisinde HAYGEM'e gönderilir.

Damızlık ana arı desteklemesi

MADDE 11- (1) Damızlık ana arı desteklemesi aşağıda belirtilen şartlara göre yapılır:

a) Arıcılık Kayıt Sistemine (AKS) kayıtlı üreticiler, damızlık ana arı desteklemesinden faydalandırılır.

b) İşletmedeki arılı kovan bilgi ve sayılarında AKS verileri esas alınır.

c) Damızlık ana arılar; Bakanlık arıcılık müesseselerinden, Bakanlıktan damızlık üretim iznli veya izole bölge içerisinde üretim yapan ana arı üretim iznli işletmelerden satın alınmış olmalıdır.

ç) Damızlık ana arılar, 2023 yılı için belirlenmiş kırmızı renk ile işaretli ve etiketle numaralandırılmış olmalı, nakliye kafeslerinde üreten işletmenin numarası bulunmalıdır.

d) Damızlık ana arılar, üreticileri tarafından satış belgesi ile belgelendirilmiş ve satış belge bilgileri AKS'ye girilmiş olmalıdır. Bayi tarafından düzenlenen satış belgesi kabul edilmez. Satış belgesinde; damızlık ana arı üretim izin işletme numarası, alıcının adı soyadı/unvanı, adresi, TCKN/VKN, damızlık ana arı sayısı, fiyatı, tarihi belirlenir.

e) Damızlık ana arı desteklemesinden işletmedeki aktif kovan sayısının en fazla %5'i kadarı yararlandırılır, bu sayı toplamda yirmi adedi geçemez. İzole bölgelerde ise bu oran %10 olarak değerlendirilir ve toplamda kırk adedi geçemez.

f) Damızlık ana arı üreten işletmeler desteklemeden yararlandırılmaz.

(2) Başvuru yeri, şekli ve zamanı:

a) Birlik üyesi arıcılar, üyesi olduğu yetiştirici/üretici örgütü, üye olmayan arıcılar ise il/ilçe müdürlükleri aracılığıyla AKS'den alınacak başvuru dilekçesine, satış belgesinin aslını da ekleyerek bu Tebliğin yayımı tarihinden itibaren 29/12/2023 tarihine kadar arılığının bulunduğu il/ilçe müdürlüğüne başvurur.

b) Başvuru yapılması ile damızlık ana arı tespit işlemleri başlatılır.

(3) Başvuruların değerlendirilmesi, tespitler, itiraz ve icmallerin düzenlenmesi:

a) Destekleme başvurusu yapılan damızlık ana arıların tespitleri; AKS'deki kayıtları esas alınarak bu Tebliğin yayımı tarihinden itibaren 29/12/2023 tarihine kadar, en az iki il/ilçe müdürlüğü personeli tarafından arılıkta yapılır. Tespitlerde damızlık ana arılar renk işareti ve numarası yönünden kontrol edilir.

b) Gezginci arıcılık yapan arıcıların damızlık ana arı tespitleri, gezginci olarak gittikleri il/ilçe müdürlükleri tarafından yapılır. Hazırlanan tespit tutanakları arıcının kayıtlı olduğu il/ilçe müdürlüğüne gönderilir. Arı nakil ve konaklama işlemlerini ilgili mevzuat hükümlerine göre yapmamış olan gezginci arıcıların tespit işlemi yapılmaz.

c) İl/ilçe müdürlükleri tarafından tespitlerin bitimini müteakip AKS'ye veri girişi yapılarak icmal-1 hazırlanır. Hazırlanan icmal-1 listesi son tespit tarihinin bitişini takip eden beşinci iş gününden başlamak üzere il/ilçe müdürlüğünde beş gün süre ile askıya çıkarılır. Askı başlangıç ve bitimi tutanağa bağlanır.

ç) İtirazlar, il/ilçe müdürlüklerine yapılır, askı süresi bitiminden itibaren beş iş günü içerisinde il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilerek karara bağlanır. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise icmallere kesinleşmiş kabul edilir.

d) Desteklemeye esas icmal-2 listesi oluşturularak onaylanır, beş iş günü içerisinde il müdürlüğüne gönderilir.

e) İl müdürlükleri tarafından ilçelerden gelen İcmal-2'ler kontrol edilir. Ödemeye esas olmak üzere icmal-3 listesi onaylanarak beş gün içerisinde HAYGEM'e gönderilir.

İpekböceği yetiştiriciliğinin desteklenmesi

MADDE 12- (1) İpekböceği yetiştiriciliğinin desteklenmesi aşağıda belirtilen şartlara ve kurallara göre yapılır:

a) İpekböceği tohumu üretim ve dağıtımını Koza Tarım Satış Kooperatifleri Birliği (Kozabirlik) tarafından yapılır. İpekböceği tohum desteğinden Kozabirlik yararlanır. İl/ilçe müdürlükleri veya kooperatifler tarafından Kozabirlik'e iletilen talep sayısına göre, 2023 yılı bahar döneminde ücretsiz dağıtım gerçekleştirilen kutu sayısı kadar destekleme yapılır. Desteklemeye esas kutu sayısı ve dağıtımına ilişkin bilgiler İKS'ye Kozabirlik/kooperatifler tarafından girilir.

b) İpekböceği yaş koza desteğinden İKS'ye kayıtlı üreticiler yararlandırılır. Üretici, ürettiği yaş kozayı Kozabirlik/kooperatifler veya faaliyet alanı kozadan flatürle ipek çekimi olan işletmelere satmış ve bu satışlar, müstahsil makbuzu ile belgelendirilmiş olmalıdır. Satılan yaş koza miktarı ile dağıtılan tohum kutu adedi teknik ve bilimsel yönden uyumlu olmalıdır.

(2) Başvuru yeri, şekli ve zamanı:

a) İpekböceği tohumu desteği başvurusu Kozabirlik tarafından il müdürlüğüne yapılır. Kozabirlik dağıttığı kutu sayıları ve üreticilere ilişkin verileri İKS'den alarak icmale esas listeyi il müdürlüğüne iletir. Veri girişi ve bilgilerin doğruluğundan Kozabirlik/kooperatifler sorumludur.

b) İpekböceği yaş koza desteği başvuruları, üreticiler tarafından dilekçe ile yaş koza satışının yapıldığı kooperatif/işletmeye yapılır. Kooperatif/işletme satın aldığı yaş koza miktarı ve üreticilere ilişkin verileri İKS'ye girerek desteklemeye esas listeyi oluşturur. İKS'den alınan "Desteklemeye Esas Yaş Koza Ürün Alım Bordrosu" kooperatif/işletme tarafından "Yaş Koza Desteklemesi Hak Ediş Belgesi" düzenlenmek üzere kooperatif/işletmenin bulunduğu il/ilçe müdürlüğüne gönderilir. Veri girişi ve bilgilerin doğruluğundan kooperatif/işletme sorumludur.

(3) Başvuruların değerlendirilmesi ve icmallerin düzenlenmesi:

a) Kozabirlik tarafından hazırlanan ipekböceği tohumu desteğine ilişkin icmale esas liste il müdürlüğü tarafından kontrol edilir, desteklemeye esas "İpekböceği Tohumu Dağıtım İcmal ve Hak Ediş Belgesi" düzenlenerek onaylanır ve HAYGEM'e gönderilir.

b) Kooperatif/işletme tarafından ipekböceği yaş koza desteği başvurularına ait listeler, il/ilçe müdürlüğü tarafından kontrol edilerek desteklemeye esas "Yaş Koza Desteklemesi Hak Ediş Belgesi" düzenlenir. Bu listeleri ilçe müdürlükleri il müdürlüğüne, il müdürlükleri de onaylayarak HAYGEM'e gönderir.

Sürü yöneticisi (çoban) istihdamı desteği

MADDE 13- (1) Çoban istihdam desteği aşağıda belirtilen şartlara ve kurallara göre yapılır:

a) Desteklemeden yararlanacak işletme, TÜRKVET'e kayıtlı en az yüz anaç küçükbaş hayvan varlığına sahip olmalıdır. Hayvan sayısının tespitinde 3/11/2023 tarihinde TÜRKVET'ten alınan yedek liste verileri esas alınır.

b) Köy-mahalle sürülerini ortak otlatan çobanlar da desteklemeden yararlandırılır. Bu çobanların otlattığı sürüler en az iki işletmeden oluşmalı ve her bir işletmede en fazla doksan dokuz baş olmak üzere; toplamda en az yüz baş ve üzeri anaç küçükbaş hayvan varlığı bulunmalıdır.

c) Her bir işletme sadece bir çoban için desteklemeden yararlandırılır. Köy/mahalle sürülerinde en az iki işletme için bir çoban desteklemeden yararlandırılır. Başvuru şartlarını taşıyan birden fazla işletmesi bulunan yetiştiriciler, her bir işletmesi için ayrı ayrı başvuruda bulunabilir.

ç) Çobanın, destekleme yılı Sosyal Güvenlik Kurumu primleri en az beş ay süreyle yatırılmış olmalıdır. İl/ilçe müdürlüklerince, destekleme yılı için çobanın Sosyal Güvenlik Kurumu prim ödemelerine ilişkin; borçluluk durumu, borçlanma yapılandırması durumu ve aylık primlerinin uygun hizmet kodundan yatırılıp yatırılmadığı il/ilçe sosyal güvenlik müdürlüklerinden sorgulanacaktır.

d) Başvuru yapan işletmede istihdam edilen çobanın ve köy/mahalle sürüsü çobanın borçlanma yapılandırması yapanlar hariç olmak üzere destekleme yılında 7 aydan fazla Sosyal Güvenlik Kurumu prim borcu bulunmamalıdır.

e) İşletmede istihdam edilen çoban, Sosyal Güvenlik Kurumu prim borcunu ödemek üzere yapılandırmış ise işletme sahibinin/çobanın başvurusu kabul edilir, bir sonraki sene ve devam eden senelerde destekleme başvurusunda Sosyal Güvenlik Kurumu Prim borcunu ödeme yapılandırması yaptırdığı halde taksitlerini ödemediği tespit edilirse prim borcu yapılandırılan yılın destekleme ödemesi geri iade alınır.

f) Destekleme başvurusunda bulunanlar, 2023 yılı Sosyal Güvenlik Kurumu primlerini 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun;

1) İstihdam edilen çoban için, çalıştığı işletme üzerinden aynı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi,

2) İşletme sahibi çoban için işletmesi üzerinden aynı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendi,

3) İşletme sahibinin birinci dereceden yakını olan eşi, çocuğu ve anne-babası olan çoban için işletmesi üzerinden aynı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ya da (b) bendinin (4) numaralı alt bendi,

4) Köy-mahalle sürüsü çobanları ise ilgili Kanun kapsamında isteğe bağlı Ek-5 Tarım Sigortalı veya isteğe bağlı 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi ya da 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendinin (4) numaralı alt bendi, kapsamında yatırırlıdır.

g) Sosyal Güvenlik Kurumu sigorta primlerini 5510 sayılı Kanun kapsamında Ek-5 Tarım Sigortalı, isteğe bağlı 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında yatıran çobanlar hariç olmak üzere 30 gün üzerinden tam zamanlı olarak yatırmayanlar, borçlanma yapılandırması yapanlar hariç destekleme yılında yedi aydan (210 gün) fazla Sosyal Güvenlik Kurumu prim borcu bulunanlar, işletme sahibi işletmesinde kendi çoban şeklinde başvuru yapmış olduğu halde fiilen çobanlık yapmayanlar, işletmede istihdam edildiği halde fiilen çobanlık yapmayanlar, muhtarlar veya destekleme yılında muhtarlığı sona ermiş olup destek için uygun prim ödemesi yeterli bulunmayanlar, Devlet memurları, emekliler ve on sekiz yaşından küçükler, destekleme kapsamında çoban olarak değerlendirilmez.

(2) Başvuru şekli, yeri ve zamanı:

a) Başvurular, işletme sahibi veya köy/mahalle sürüsünü otlatan çoban tarafından başvuru dilekçesi ile işletmenin kayıtlı olduğu il/ilçe müdürlüklerine yapılır. İl/ilçe müdürlükleri, başvuru dilekçesi ile ekinde yer alan başvuru sırasında istenen belgelerin (eksik kabul edilen belgeler olmadan da) destekleme kapsamında değerlendirilmesi için başvuru son tarihi mesai bitimine kadar Bakanlık e-belge kayıt sistemine kaydını yapar. Bakanlık e-belge sistemine başvuru süresi içinde kaydedilmeyen başvurular destekleme kapsamında değerlendirilmez. Başvuru sırasında aşağıdaki belgeler istenir:

1) Çoban ve işletme sahibinin nüfus cüzdanı fotokopisi.

2) Sürü yöneticisi sertifikası.

3) Desteklemeden yararlanacak çobanın durumuna göre; işletmede çoban istihdam ediliyor ise iş sözleşmesinin örneği, köy/mahalle sürüsü otlatan çoban ise hayvanlarını otlattığı işletme sahiplerinden en az ikisinden alınan muhtar onaylı muvafakatname, çoban işletme sahibi/işletme sahibinin birinci dereceden yakını ise işletme sahibinin taahhütnamesi.

4) Çobana ait sigorta primlerinin yatırıldığına dair Sosyal Güvenlik Kurumu il/ilçe müdürlükleri tarafından onaylanmış veya e-Devletten alınan kare (QR) kodlu sigortalılık hizmet döküm belgesi.

5) Çobana ait sigorta primleri ödemesine dair Sosyal Güvenlik Kurumu il/ilçe müdürlüklerinden alınan prim ödemelerini ve borçluluk durumunu bildiren onaylı belge.

6) Çobana ait sigorta primlerinin borçlanma yapılandırması yapılmışsa Sosyal Güvenlik Kurumu il/ilçe müdürlüklerinden alınan borçlanma yapılandırma durumunu ve borçlanma yapılandırması taksitlerinin ödenme durumunu gösteren onaylı belge.

b) Desteklemeye başvuru sırasında sürü yöneticisi sertifikası ve Sosyal Güvenlik Kurumu hizmet döküm belgesi eksik olsa da başvurular kabul edilir.

c) Sigorta primleri 5510 sayılı Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi üzerinden yatırılanların sigortalılık hizmet döküm belgesinde 6121.12 Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan) kodunu haiz olmaları şartı aranır, Ek-5 Tarım Sigortasında bu kod aranmaz.

ç) İl/ilçe müdürlüğünce düzenlenecek ek belgeler, <https://www.tarimorman.gov.tr/HAYGEM> adresinde başvuruların başlaması ile yayımlanır. Desteklemeye esas işlemler ise <https://cobandestegi.tarim.gov.tr> adresinde yer alan sürü yöneticisi (çoban) istihdamı desteği sisteminde (Sistem) yürütülür.

d) Başvuru zamanında desteklemeye esas istenen belgelerin temininden ve bilgilerin doğruluğundan işletme sahibi/çoban sorumludur.

e) Başvurular, bu Tebliğin yayımı tarihinden itibaren başlar; 19/1/2024 tarihinde son bulur.

(3) Başvuruların değerlendirilmesi, itiraz ve icmallerin düzenlenmesi:

a) İl/ilçe müdürlükleri, işletmenin/çobanın başvurusunu (eksik evrak olduğu halde başvuru yapan dâhil) Bakanlık e-belge kayıt sistemine kayıt işlemi 19/1/2024 tarihine kadar yaparak kabul eder. Hemen akabinde <https://cobandestegi.tarim.gov.tr> adresinde yer alan sürü yöneticisi (çoban) istihdamı desteği sistemine veri girişlerini yapar ve kaydeder. Eksik evraklarını tamamlaması için 2/2/2024 tarihi mesai bitimine kadar süre verir.

b) İl/ilçe müdürlükleri, desteklemeden yararlanacak işletmede/işletmelerde çobanın sürünün başında fiilen olup olmadığının ve sürüyü oluşturan hayvanların işletmede olup olmadığını yerinde tespitine TÜRKVET'ten yedek listenin alındığı tarih itibarıyla başlar ve 9/2/2024 tarihi mesai bitimine kadar en az iki personel tarafından yapılır.

c) Göçer hayvancılık yapan yetiştiricilerin tespitleri, göçer olarak gittikleri il/ilçe müdürlükleri tarafından yapılır. Göçer hayvancılık yapan yetiştiriciler, gittikleri yerin il/ilçe müdürlüğüne tespit için başvurur, düzenlenen tespit tutanakları göçer yetiştiricinin destek başvurusunu yaptığı il müdürlüğüne en geç 9/2/2024 tarihine kadar gönderilir. Hayvan nakil işlemlerini ilgili mevzuat hükümlerine göre yapmamış olan göçer yetiştiricilerin tespit işlemi yapılmaz.

ç) İl/ilçe müdürlüklerince, destekleme başvuru dilekçesinin resmen alınmasını müteakiben işletmenin çobanı/köy-mahalle çobanına ait Sosyal Güvenlik Kurumu prim ödemesi durumunun, prim borçluluk durumunun ve primlerin uygun hizmet kodundan yatırılıp yatırılmadığı durumunun il/ilçe Sosyal Güvenlik Müdürlüklerinden sorgulaması işlemini başlatır.

d) İl/ilçe müdürlükleri, sosyal güvenlik kurumu sigorta prim sorgulaması sonucunda desteklemeye uygunluğu belirlenen, belirtilen tarihe kadar yerinde sürü/çoban tespiti yapılan, eksik evraklarını belirtilen tarihe kadar tamamlayan işletmenin/çobanın Sistemde kayıtlı başvuru verilerine onay verilmesi işlemini 23/2/2024 tarihi mesai bitimine kadar yapar.

e) Sistemde destekleme için onay verilen işletmelere ilişkin icmal-1 hazırlanır. Hazırlanan icmal-1 listesi 26/2/2024 tarihinden itibaren 5 iş günü süre ile il/ilçe müdürlüğünde askıya çıkarılır. Askı başlangıç ve bitimi tutanağa bağlanır.

f) İtirazlar, il/ilçe müdürlüklerine askı süresi bitiminden itibaren 5 iş günü içerisinde yapılır. İtirazlar, il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilerek karara bağlanır. Sisteme kayıt işlemi yapılan ancak onayı sehven unutulmuş işletmenin/çobanın onaylarının verilmesi için askı itiraz dönemi süresince sistem yeniden açılır.

g) Müteakiben desteklemeye esas icmal-2 listesi oluşturularak onaylanır, 5 iş günü içerisinde il müdürlüğüne gönderilir.

ğ) İl müdürlükleri, ilçelerden gelen icmal-2'leri kontrol eder ve devam eden 5 iş günü içerisinde ödemeye esas olmak üzere oluşturulan icmal-3 listesini HAYGEM'e gönderir.

h) Desteklemeye belirtilen süre içinde, dilekçeyle başvuran ve dilekçesi Bakanlık e-belge kayıt sistemine başvuru son tarihine kadar kaydedilen yetiştiricilerden sürü yöneticisi (çoban) istihdamı desteği sistemine kayıtları sehven yapılamayanların kaydedilmesi ve onay işlemleri için sürü yöneticisi (çoban) istihdamı desteği sistemini açıp kapatmaya HAYGEM yetkilidir.

Düve alım desteği

MADDE 14- (1) Düve alım desteği aşağıda belirtilen şartlara ve kurallara göre yapılır:

a) Yetiştiricinin işletmesinin, Kararın yayımı tarihi itibarıyla TÜRKVET'e kayıt edilmiş olması ve işletme kapasitesinin destek talep edilen hayvan sayısı ile uyumlu olması gerekmektedir.

b) Bir işletme; kapasitesini en fazla 50 başa tamamlayacak şekilde desteklemeden yararlandırılır.

c) Düvelere/mandalara ilişkin teknik ve sağlık kriterleri ile desteklemeye esas düve/manda alım bedeli Bakanlık tarafından belirlenir.

ç) Düveler/mandalar; düve/manda düvesi yetiştirici merkezlerinden, hastalıktan arı işletmelerden, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğünden, Tarım Kredi Kooperatifleri ve iştirakleri ile yetiştirici/üretici örgütlerinden temin edilir. Hayvanlar, 1/7/2024 tarihinden önce TÜRKVET'te kayıtlı ve yurt içinden temin edilmiş olmalıdır.

d) Destek miktarı, düve/manda başına desteklemeye esas Bakanlıkça belirlenen fiyattır;

1) Düve/manda düvesi yetiştirici merkezlerinden, hastalıktan arı işletmelerden, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğünden, Tarım Kredi Kooperatifleri ve iştirakleri ile yetiştirici/üretici örgütlerinden temin edilen düvelerde %30'undan,

2) Yurt içinde doğmuş olması şartıyla hastalıktan arı işletmeler ile düve merkezlerinden temin edilen düvelerde %50'sinden,

3) Yurt içinde doğmuş olması şartıyla Bakanlığa bağlı laboratuvarlarda SNP (Single Nucleotide Polimorphism) genotipleme yapılarak Genomik Damızlık Değeri hesaplanması sonucunda damızlık değerleri haiz düvelerin, hastalıktan arı işletmelerden, düve/manda düvesi yetiştirici merkezlerinden, Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğünden, Tarım Kredi Kooperatifleri ve iştirakleri ile yetiştirici/üretici örgütlerinden temin edilmesi durumunda ise %50'den, fazla olamaz.

e) Temin edilecek hayvanlar gerçek kişilerde anne, baba, kardeş, çocuk ve eş arasında alım satımına konu olamaz.

f) Destekleme kapsamında tedarik edilen aynı hayvan, bu madde kapsamında tekrar desteklemeden yararlandırılmaz.

g) Destekleme kapsamında alınan düveler/mandalar, mücbir sebepler haricinde 2 yıl süre ile satılamaz.

ğ) Düvelerin/mandaların 2 yıl süreyle satılmama şartı, HAYGEM'den izin alınması koşuluyla işletmenin devri halinde de geçerlidir. İl/ilçe müdürlükleri tarafından yılda en az bir kere olmak üzere düvelerin/mandaların işletmede bulunduğuna ilişkin yerinde kontrol yapılır ve tutanağa bağlanır.

h) Büyükbaş Hayvan Hayat Sigortası kapsamındaki (TARSİM) hayvanlar hariç olmak üzere, ölüm ve mecburi kesim sebepleriyle işletmeden ayrılan hayvanların yerine en geç 90 gün içerisinde, Teknik ve Sağlık Şartnamesindeki şartları sağlayan aynı sayıdaki hayvanlar konulur.

- 1) Gerek görülmesi halinde düve/manda temini ve ilgili düzenlemeler HAYGEM’ce yapılır.
- (2) Başvuru şekli, yeri ve zamanı:
- a) Başvurular, işletme sahibi tarafından işletmenin kayıtlı olduğu il/ilçe müdürlüklerine yapılır. Düve alım desteğine gerçek/tüzel kişiler sadece bir işletmesi için başvurabilir. Başvuru sırasında aşağıdaki belgeler istenir:
- 1) Başvuru dilekçesi.
  - 2) Başvuru formu.
  - 3) Varsa gazi veya birinci derece şehit yakını olduğuna dair belge.
  - 4) Varsa işletmenin arı/organik niteliğine dair belge.
- b) Başvuru tarihi ve süresi Bakanlık tarafından yayımlanacak talimatla belirlenir.
- c) Başvuru süresini uzatmaya veya yıl içinde yeniden başvuru almaya HAYGEM yetkilidir.
- ç) Başvuru sırasında eksik/hatalı bulunan bilgi ve belgeler başvuru süresi içerisinde tamamlanır. Zamanında eksik/hatalı bilgi ve belgelerini ibraz etmeyen başvuru sahibinin başvurusu geçerli olmaz.
- d) Başvurular tamamlandıktan sonra başvuru sahibine sistemden alınan “düve alım desteği başvuru formu” teslim edilir.
- (3) Başvuruların değerlendirilmesi, itiraz ve icmallerin düzenlenmesi:
- a) Başvuru süresi ile birlikte il/ilçe müdürlükleri tarafından başvurularla ilgili istenen bilgiler Düve Destekleme Kayıt Sistemine yüklenir. Yüklenen bilgilere göre oluşan puanlama ve sıralamaya uygun icmal-1 sistemden alınır.
- b) Sistemden alınan icmal-1, 5 iş günü süresince il/ilçe müdürlüğünde askıya çıkarılır. Askı başlangıç ve bitimi tutanağa bağlanır.
- c) İtirazlar, il/ilçe müdürlüklerine yapılır, askı süresi bitiminden itibaren 5 iş günü içerisinde il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilerek karara bağlanır. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise icmalleri kesinleşmiş kabul edilir.
- ç) Askı süresi bitiminden sonra, puanlama ve sıralamaya esas icmal-2 listesi onaylanarak en geç 5 iş günü içerisinde il müdürlüğüne gönderilir.
- d) İl müdürlükleri, icmal-2’leri değerlendirir; iline ait puanlama ve sıralamaya esas icmal-3’ü sistemden alır, onaylar ve 5 iş günü içinde HAYGEM’e gönderir.
- e) İllerden gelen başvurular, HAYGEM tarafından bütçe imkânları çerçevesinde değerlendirilerek uygun bulunanlarla ilgili icmal-4 oluşturularak il müdürlüğüne gönderilir.
- f) İl/ilçe müdürlüğü, başvurusu uygun bulunanlara yazılı olarak bildirimde bulunur. Başvurusu onaylanan ve hayvan almak isteyen yetiştiricilere Teknik ve Sağlık Şartnamesi verilir, beyan ve yükümlülüklerini içeren taahhütname alınır.
- g) Gazi veya birinci derece şehit yakını olan başvuru sahipleri puanlama harici olup doğrudan destekleme kapsamına alınır.
- (4) Düve desteği hak ediş düzenlenmesi ve ödemeler:
- a) Yetiştirici satın aldığı düvelere ait satış belgesi, pasaportları ve talimatlarla belirlenen diğer belgeler ile birlikte dilekçeyle il/ilçe müdürlüğüne başvurur. Hak ediş düzenlenebilmesi için satın alınan düveler fiili olarak işletmeye getirilmiş ve işletme adına TÜRKVET’e kayıt edilmiş olmalıdır. Hayvan hastalıkları veya karantina nedeniyle düvelerini işletmesine zamanında sevk edemeyen yetiştiriciye, HAYGEM tarafından, düvelerini başka bir işletmeye sevk etme izni verilebilir.
- b) Düvelere ilişkin il/ilçe müdürlüğü tarafından yerinde tespit yapılır ve tutanağa bağlanır.
- c) Her bir yetiştirici için tek hak ediş düzenlenir.
- ç) Desteklemeye esas hak ediş listesi ilçe müdürlüğü tarafından her ayın 20’sine kadar il müdürlüğüne gönderilir.
- d) Desteklemeye esas il hak ediş listesi, il müdürlüğü tarafından onaylanarak her ayın 25’ine kadar HAYGEM’e gönderilir.

Besilik erkek sığır/manda desteklemesi

MADDE 15- (1) Besilik erkek sığır desteklemesi Bakanlık tarafından yapılacak değerlendirme sonucu gerektiğinde, belirlenecek aylık kesim dönemleri itibari ile uygulanır.

(2) Besilik erkek sığır desteklemesi aşağıdaki şartlar ve kurallara göre yapılır:

- a) Besilik erkek sığırlar, 12 aylık yaştan büyük, yurt içinde doğmuş, küpelenmiş, TÜRKVET’e kaydedilmiş ve 2023 yılı içerisinde mevzuata uygun kesimhanede kesilmiş olmalıdır.
- b) Besilik erkek sığırların asgari karkas ağırlıkları, aşağıda yer alan tablodaki gibi olmalıdır. Sığır/manda ırklarının ve asgari karkas ağırlıklarının KES’e tanımlanması HAYGEM tarafından yapılır:

IRKI	KARKAS AĞIRLIĞI (kg/baş)
Etçi Irk ve Melezleri	320
Kombine Irk ve Melezleri	300
Sütçü Irk ve Melezleri	280
Yerli Irk	220
Manda	200

c) Kesimi yapılan sığırlar, kesim tarihi itibarıyla geriye dönük 90 günlük besi süresini TÜRKVET kayıtlarına göre müracaatçının işletmesinde tamamlamış olmalıdır. Bu süre;

1) TÜRKVET'e ilk tanımlandığı işletmeden kesime sevk edilen sığırlarda, kesim ile TÜRKVET'e kayıt tarihi arasındır.

2) 5996 sayılı Kanununun 36 ncı maddesi hükümlerine göre idari para cezası sonucunda işletmeye kayıt edilen ve bu işletmeden kesime gönderilen sığırlarda, kesim ile TÜRKVET'e kayıt tarihi arasındır.

3) Satış yoluyla 2 nci, 3 üncü işletmelere nakledildikten sonra kesime sevk edilen sığırlarda, kesim ile TÜRKVET'teki işletmeye geliş tarihi arasındır.

4) Destekleme şartlarını taşıyan kurbanlık hayvanların, geçici kurban satış yerinde geçen süreleri de besi süresine dahil edilir. Kurbanlık hayvanların destekten yararlanması için mevzuata uygun kesimhanede kesilmiş olması gerekmektedir.

5) Başvuru sahibinin farklı işletmelerinde geçen süreler de besi süresine dâhil edilir.

ç) Bir yetiştirici en fazla 200 baş (200 dâhil) sığırı için destekten yararlandırılır.

d) Kesim bilgileri, KES veri tabanına kaydedilmiş olmalıdır.

e) Bakanlıkça mecburi kesime tabi tutulan erkek sığırlar ile kesim sonrası muayenede karkasın imhasına karar verilen erkek sığırlar için destekleme ödemesi yapılmaz.

(3) Başvuru yeri, şekli ve zamanı:

a) Üreticiler, il/ilçe tarım orman müdürlüklerine veya kırmızı et üretici birliğinin olduğu yerlerde birliğe TCKN/VKN, işletme numarası ve adres bilgilerinin yer aldığı dilekçe ile başvurur. Birlikler destekleme için başvuru yapan üreticilerden veri girişi ya da başka bir ad altında ücret talep edemez. Yılı içinde destekleme şartlarını taşıyan 6 baş ve üzeri sayıda hayvan kestiren üreticiler, desteklemeden faydalanmak için varsa üretim yaptıkları yerdeki kırmızı et üretici birliğine üye olmalıdır. Destekleme yapılacak kesim dönemleri ve başvuru tarihleri Bakanlık tarafından talimat ile bildirilir. Başvuru dilekçesi ekinde bulunacak belgeler:

1) Kesim ücreti faturası/alındı makbuzu/kesilecek hayvan veya karkasının alım satımına ilişkin satış belgesinin aslı veya aslı/dip koçanı il/ilçe müdürlüğü tarafından görülerek onaylanmış suretleri.

2) TÜRKVET'ten alınmış il/ilçe müdürlüğü onaylı kesim raporu.

b) İl/ilçe müdürlükleri ve kırmızı et üretici birlikleri, yapılan destekleme başvurularını KES veri tabanına zamanında kaydeder.

(4) Başvuruların değerlendirilmesi, itiraz ve icmallerin düzenlenmesi:

a) Kırmızı et üretici birlikleri tarafından KES'ten alınan icmale esas tablo ve üreticilere ait başvuru belgeleri ilgili il/ilçe müdürlüğüne teslim edilir. Listelerdeki bilgilerin doğruluğundan birlikler sorumludur.

b) İl/ilçe müdürlükleri KES verileri ve belgeler üzerinden gerekli kontrolleri yaparak desteklemeye esas icmal-1 listelerini düzenler.

c) İcmal-1 listeleri, il/ilçe müdürlüklerinde üreticilere ve birliklerine duyurulmak üzere tutanaklı olarak askıya çıkarılır.

ç) Askı süresinde icmal-1 listelerine yapılan itirazlar, il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilerek sonuçlandırılır. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise listelerdeki bilgiler doğru kabul edilir. Daha sonra yapılacak itirazlar değerlendirmeye alınmaz ve herhangi bir hak doğurmaz.

d) İtiraz süresi bitiminde ilçe müdürlükleri tarafından düzenlenen icmal-2 listeleri onaylanarak e-belgenet üzerinden il müdürlüğüne gönderilir.

e) İlçelerden gelen icmal-2'ler, il müdürlükleri tarafından kontrol edilerek ödemeye esas icmal-3 hazırlanıp onaylanarak e-belgenet üzerinden HAYGEM'e gönderilir.

f) HAYGEM, gelen icmal listeleri ile KES'ten alınan icmal listelerinin uyumunu kontrol eder.

(5) Besilik erkek sığır desteklemesi ile ilgili çeşitli hükümler:

a) KES'e veri girişi/kontrol yapacak il sorumlularının şifre tahsisleri HAYGEM, ilçe sorumlularının şifre tahsisleri il müdürlüğü, veri giriş yetkisi verilen birlik sorumlularının şifre tahsisleri Türkiye Kırmızı Et Üreticileri Merkez Birliği tarafından yapılır. Merkez Birliği, HAYGEM'den uygun görüş almak koşulu ile üye birliklerine KES'e veri giriş yetkisi verebilir. HAYGEM gerek gördüğünde birliklerin veri giriş yetkisini iptal edebilir.

b) Veri giriş yetkisi olmayan veya iptal edilen birliklere üyelerinin alacağı destekleme tutarından, üretici örgütlerini güçlendirme adı altında kesinti yapılmaz.

c) Elektronik ortamda alınan e-Fatura, <http://www.efatura.gov.tr> internet adresinde bulunan e-Fatura görüntüleyici ile açılarak, mali mühür bulunup bulunmadığı ve alınan çıktısı ile uyumlu olup olmadığı kontrol edilir. Yapılan kontrolde uygun bulunmayanlar icmal listesinden çıkartılır. E-Fatura çıktısı, kontrolü yapan il/ilçe müdürlüğü KES sorumlu personeli tarafından imzalanır.

ç) İl/ilçe müdürlüklerince incelenen destekleme başvurularına ilişkin evraklar, muhafaza edilmek üzere ilgili yetiştirici/üretici örgütüne iade edilir.

d) Destekleme icmallерinin hazırlanması, askıya çıkartılması, gönderilmesi ve ödeme ile ilgili çalışma takvimi HAYGEM tarafından belirlenir.

Tiftik keçisi yetiştiriciliğinin ve tiftik üretiminin desteklenmesi

MADDE 16- (1) Tiftik keçisi yetiştiriciliğinin ve tiftik üretiminin desteklenmesi aşağıda belirtilen şartlara ve kurallara göre yapılır:

a) Desteklemeden yararlanacakların işletmesi ve tiftiğin elde edildiği hayvanlar TÜRKVET'e kayıtlı olmalıdır.
b) Tiftik, Tiftik ve Yapağı Tarım Satış Kooperatifleri Birliği (Tiftikbirlik) veya damızlık koyun keçi birliklerine ve 24/12/2011 tarihli ve 28152 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan İnsan Tüketimi Amacıyla Kullanılmayan Hayvansal Yan Ürünler Yönetmeliği kapsamında onay almış, Bakanlığa kayıtlı yün işleme tesislerine satılmış olmalıdır.

c) Tiftik desteklemesi kilogram üzerinden yapılır.

ç) Tiftik desteklemesine esas miktar satış belgesi ile belgelenmelidir. Müstahsil makbuzu/fatura üreticinin adı soyadı/unvanı, adresi, TCKN/VKN, tiftik miktarı, cinsi (oğlak, anamal, tali) fiyatı ve satış tarihi belirtilmiş olmalıdır.

d) Alım satım sözleşmesi kapsamında Kararda yer alan ilave destek ödemesinin yapılması için, üreticiler alım satıma ilişkin sözleşmeyi işletmenin TÜRKVET'e kayıtlı olduğu il/ilçede Tiftik Kayıt Sistemine (TKS) kaydettirir. Sözleşmede yer alması gereken zorunlu alanlar HAYGEM internet sitesinde yayımlanır. Alım satıma ilişkin sözleşme satış belgesindeki tarihten önce TKS'ye kaydedilmelidir.

(2) Başvuru yeri, şekli ve zamanı:

a) Üretici başvurusunu, tiftiğini Bakanlığa kayıtlı yün işleme tesisine satmış ise işletmesinin kayıtlı olduğu il/ilçe müdürlüğüne ve/veya tiftik satışını yaptığı Tiftikbirlik, bağlı kooperatifler veya damızlık koyun keçi yetiştiricileri birliklerine, işletme tescil belgesi ve dilekçe ile birlikte yapar.

b) Tiftik alımı yapan Tiftikbirlik, bağlı kooperatifler veya damızlık koyun keçi yetiştiricileri birlikleri, başvuruda bulunan ve tiftiğini satın aldığı üreticilere ilişkin ilçe bazlı icmale esas tabloyu düzenler, başvuru evrakları ve satış belgeleri ile birlikte düzenledikleri tabloyu bu Tebliğin yayımı tarihinden itibaren Genel Müdürlükçe belirlenen süre içerisinde ilgili il/ilçe müdürlüklerine iletir.

(3) Başvuruların değerlendirilmesi, itiraz ve icmallerin düzenlenmesi:

a) Tiftikbirlik, bağlı kooperatifler veya damızlık koyun keçi yetiştiricileri birliklerinden gelen desteklemeye esas başvurular ile tiftiğini Bakanlığa kayıtlı yün işleme tesisine satan ve il/ilçe müdürlüğüne başvuran üreticilerin başvuruları, il/ilçe müdürlükleri tarafından satış yapılan tiftik miktarı ile işletmede bulunan hayvan sayıları yönünden kontrol edilir. Uygun bulunanların bilgileri Genel Müdürlükçe belirlenen süre içerisinde TKS'ye kaydedilerek icmal-1 düzenlenir.

b) TKS veri tabanından alınan icmal-1 listeleri, il/ilçe müdürlüklerinde çalışma takviminde belirlenen süreyle askıya çıkarılır. Askıya çıkarma tarihi ve saati ile askıdan indirme tarihi ve saati il/ilçe müdürlüğü tarafından tutanağa bağlanır.

c) Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise listelerdeki bilgiler doğru kabul edilir. Daha sonra yapılacak itirazlar değerlendirmeye alınmaz ve herhangi bir hak doğurmaz.

ç) Askı süresinde icmal-1 listelerine yapılan itirazlar, il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilir.

d) İtirazların değerlendirilmesinden sonra kesinleşmiş icmal-1 listeleri ilçe müdürlüklerince onaylanarak il müdürlüğüne gönderilir.

e) İl müdürlükleri, TKS veri tabanından ödemeye esas olan icmal-2 listesini alır, kontrol ederek uygun bulunması halinde onaylayarak HAYGEM'e gönderir.

Atık desteği

MADDE 17- (1) Atık desteği aşağıdaki şartlar ve kurallara göre yapılır:

a) Bakanlıkça belirlenen ve resmî veteriner hekim veya sorumluluğundaki yardımcı sağlık personeli ile Bakanlıkça yetki verilen veteriner hekim tarafından yapılan aşı uygulamaları sonrasında oluşan atıklar için hayvan sahiplerine atık desteği ödemesi yapılır.

b) Atık desteği ödenebilmesi için atık yapan hayvanların tanımlanarak kayıt altına alınması, aşı uygulanan işletmede kayıtlı olması ve aşılamanın üzerinden yetmiş iki saat geçmemesi, aşının Veteriner Bilgi Sistemine kayıt edilmiş olması ile atığın resmî veteriner hekim tarafından görülmesi ve atık tarihinin 2023 yılı içerisinde sisteme kayıtlı olması gerekir.

c) Bakanlıkça belirlenen aşı uygulamaları sonrasında atık oluştuğunda resmî veteriner hekim tarafından atık görülür ve sadece atık oluştuğuna dair tespit tutanağı tanzim edilir. Tespit tutanağına, hayvan sahibinin işletme numarası, hayvanın küpe numarası, gebeliğin kaçınıcı ayında atığın şekillendiği, aşı ile ilgili bilgiler, aşılama tarihi ve aşılama zamanı kadar zaman sonra atık olayının şekillendiği bilgileri yazılmalıdır.

ç) Bakanlıkça belirlenen aşı uygulamaları sonrasında oluşan atıklardan numune alınır. Alınan numune, bölge Veteriner Kontrol Enstitü Müdürlüğüne sığır ve koyun-keçi brusellozu yönünden inceleme için gönderilir. Bakteriolojik olarak bruselloz tespit edildiğinde atık yapan hayvan için hayvan hastalığı tazminatı ile ilgili işlemler uygulanır. Bruselloz tespit edilmez ise atık hayvan için destekleme ödemesi yapılır.

(2) Destekleme icmallерinin düzenlenmesi:

a) İlçe müdürlüğünde görevli resmî veteriner hekimler tarafından Veteriner Bilgi Sistemine veri girişi yapılır ve onaylanır.

b) İlçe müdürlüğü, Veteriner Bilgi Sisteminden onaylanan veriler üzerinden ilçe icmallерini tanzim eder, onaylar ve e-belgenet üzerinden il müdürlüğüne gönderir.

c) İl müdürlüğü, ilçelerden gelen icmallерin kontrolünü yaparak Veteriner Bilgi Sisteminden il icmallерini tanzim eder, onaylar ve e-belgenet üzerinden HAYGEM'e gönderir.

ç) HAYGEM, gelen icmal listeleri ile Veteriner Bilgi Sisteminden alınan icmal listelerinin uyumunu kontrol eder.

d) Destekleme icmalllerinin hazırlanması, gönderilmesi ve ödeme ile ilgili çalışma takvimi HAYGEM tarafından belirlenir.

Hastalıktan ari işletme desteklemeleri

MADDE 18- (1) Hastalıktan ari işletme desteklemesi aşağıdaki şartlar ve kurallara göre yapılır:

a) Hastalıktan ari işletmeler için sağlık sertifikasına sahip olan sığırcılık işletmelerinde bulunan, damızlık boğalar dışındaki, altı ay yaşın üzerindeki erkek hayvanlar hariç, tüm sığırlar için yetiştiricilere, hayvan başına destekleme ödemesi yapılır.

b) Hastalıktan ari işletmeler için sağlık sertifikası almaya hak kazanan işletmelerde, son test tarihi ile 31/12/2023 tarihine kadar işletmeye doğum yoluyla katılan tüm hayvanlar ile ari olmayan işletmeden gelen ve ari olduğu tespit edildikten sonra işletmeye katılan hayvanlar için ek hak ediş düzenlenerek destekleme ödemesi yapılır.

c) Destekleme ödemeleri, 20/2/2021 tarihli ve 2021/3 sayılı Hastalıktan Ari İşletmeler Genelgesi kapsamında il/ilçe müdürlüğünce düzenlenen Tespit ve İnceleme Tutanağında yer alan ve sertifika düzenlemek için yapılan son test tarihinde işletmede bulunan hayvan listesine göre yapılır.

ç) Ari sığır başına ödeme birim miktarları 500 (beş yüz) başa kadar tam olarak, 501 baş ve üzeri için ise % 50'sine karşılık gelen tutarın ödenmesi suretiyle uygulanır.

d) Hastalıktan ari işletmeler için sağlık sertifikasına sahip işletmelerde bulunan her ari hayvana yılda bir kez destekleme ödemesi yapılır. Yıl içerisinde, destekleme ödemesinin yapıldığı işletmeden başka bir işletmeye nakil olan ari hayvanlar için aynı yıl için ikinci bir destekleme ödemesi yapılmaz.

e) Ari işletmeden başka bir işletmeye nakil olan hayvanlar, 2023 yılı hastalıktan arilik testlerinin yapıldığı ilk işletmenin icmal listesine dahil edilir.

f) Onaylı süt çiftliği sertifikasına sahip olan işletmelerdeki, ari işletme desteği alan tüm sığırlar için yetiştiricilere ilave destekleme ödemesi yapılır.

g) Destekleme ödenecek hastalıktan ari işletmeler, HAYGEM tarafından belirlenecek icmal dönemi tarihinde, TÜRKVET'te kayıtlı ve arilik sertifikasına sahip aktif işletme olmalıdır.

ğ) Destekleme yılı içerisinde 2021/3 sayılı Hastalıktan Ari İşletmeler Genelgesi hükümlerine aykırı hareketlerinden dolayı Hastalıktan Ari İşletme Sertifikası askıya alınan veya iptal edilen işletmeler destekleme kapsamına alınmaz ve icmallere dahil edilmez.

h) Hastalıktan Ari İşletme Sertifikası askıya alınan veya iptal edilen işletmeler, ilave olarak ödenen onaylı süt çiftliği desteğinden yararlandırılmaz.

ı) 27/6/2016 tarihli ve 2016/9003 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla yürürlüğe konulan Damızlık Düve Yetiştiriciliğinin Desteklenmesine İlişkin Karar kapsamında kurulan işletmeler hariç, yetiştiricilere satmak üzere ithal edilen damızlık hayvanlar, ithal edildiği işletmede desteklemeden yararlandırılmaz.

(2) Başvuru yeri, şekli ve zamanı:

a) Hastalıktan Ari İşletmeler İçin Sağlık Sertifikasına başvuruda bulunan yetiştiriciler, hastalıktan ari işletme desteğine de başvurmuş sayılırlar.

(3) Destekleme icmalllerinin düzenlenmesi ve askıya çıkarılması:

a) İlçe müdürlüğünde görevli resmî veteriner hekimler tarafından Veteriner Bilgi Sistemine veri girişi yapılır ve onaylanır.

b) Veteriner Bilgi Sisteminden alınan icmal-1 listesi, yetiştiricilere duyurulmak üzere il/ilçe müdürlüklerinde tutanaklı olarak askıya çıkarılır.

c) Askı süresinde icmal-1 listelerine yapılan itirazlar, il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilerek sonuçlandırılır. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise listelerdeki bilgiler doğru kabul edilir. Daha sonra yapılacak itirazlar değerlendirmeye alınmaz ve herhangi bir hak doğurmaz.

ç) İtirazların değerlendirilmesinden sonra Veteriner Bilgi Sisteminden düzenlenen İcmal-2 listeleri ilçe müdürlüklerince onaylanır ve e-belgenet üzerinden il müdürlüğüne gönderilir.

d) İl müdürlükleri, ilçelerden gelen onaylanmış İcmal-2 listelerini, Veteriner Bilgi Sisteminden ödemeye esas olan İcmal-3 listesi şeklinde düzenler, onaylar ve e-belgenet üzerinden HAYGEM'e gönderir.

e) HAYGEM, gelen İcmal-3 listeleri ile Veteriner Bilgi Sisteminden alınan İcmal-3 listelerinin uyumunu kontrol eder.

f) Hastalıktan ari işletmeler için sağlık sertifikası almaya hak kazanan işletmelerde son test tarihi ile 31/12/2023 tarihine kadar işletmeye doğum yoluyla katılan hayvanlar için ek hak ediş düzenlenir. Doğum yoluyla katılan erkek hayvanlardan 31/12/2023 tarihinde altı aylık yaşın üzerinde olanlar destekleme kapsamı dışındadır. İşletmede bulunan toplam ari hayvan sayısına karşılık gelen destekleme oranı birinci fıkranın (ç) bendinde yer alan değerler dikkate alınarak belirlenir.

g) Hastalıktan ari işletmeler için sağlık sertifikası almaya hak kazanan işletmelerde son test tarihi ile 31/12/2023 tarihi arasında işletmede doğan hayvanlar için, 1/1/2024 tarihi itibarıyla on beş gün içerisinde, hayvanların kulak küpesi numaraları işaretlenerek Veteriner Bilgi Sistemine veri girişi yapılır. Veteriner Bilgi Sistemine girilen veriler (icmal-1), il/ilçe müdürlüklerinde, yetiştiricilere duyurulacak şekilde askıya çıkarılır. Askı süresinde icmal-1 listelerine yapılan itirazlar, il/ilçe müdürlüklerince değerlendirilerek sonuçlandırılır. Askı süresince herhangi bir itiraz olmaz ise listelerdeki bilgiler doğru kabul edilir. Daha sonra yapılacak itirazlar değerlendirmeye alınmaz ve herhangi bir hak doğurmaz. İtirazların değerlendirilmesinden

sonra düzenlenen İcmal-2 listeleri ilçe müdürlüklerince Veteriner Bilgi Sisteminde onaylanarak il müdürlüğüne gönderilir. İl müdürlükleri, ilçelerden gelen onaylanmış İcmal-2 listelerini, Veteriner Bilgi Sisteminden ödemeye esas olan İcmal-3 listesi şeklinde düzenler, onaylar ve HAYGEM'e gönderir. HAYGEM, gelen İcmal-3 listeleri ile Veteriner Bilgi Sisteminden alınan İcmal-3 listelerinin uyumunu kontrol eder.

ğ) Hastalıktan ari işletmeler için sağlık sertifikası almaya hak kazanan işletmelerde son test tarihi ile 31/12/2023 tarihi arasında işletmeye, ari olmayan işletmeden gelen ve ari olduğu tespit edildikten sonra işletmeye katılan hayvanların, 1/1/2024 tarihi itibarıyla on beş gün içerisinde Veteriner Bilgi Sistemine veri girişi yapılarak (g) bendinde yer alan icmal-1 ve icmal-2 listelerine dâhil edilir.

h) Onaylı süt çiftliği sertifikasına sahip olan işletmelerdeki ari işletme desteği alan tüm sığırlar için, ilave destekleme ödemesi; ikinci ve üçüncü fıkralarda açıklandığı şekilde yapılır ve ilgili icmal listelerine ilave edilir.

ı) Destekleme icmallerinin hazırlanması, askıya çıkartılması, gönderilmesi ve ödeme ile ilgili çalışma takvimi HAYGEM tarafından belirlenir.

Programlı aşı ve küpe uygulamaları

MADDE 19- (1) Programlı aşı desteklemesi;

a) Programlı aşı desteklemesi aşağıdaki şartlar ve kurallara göre yapılır:

1) 3/2/2023 tarihli ve 2023/1 sayılı Hayvan Hastalıkları ile Mücadele ve Hayvan Hareketleri Kontrolü Genelgesi kapsamında Bakanlıkça programlanan illerde, il müdürlüğü ile veteriner hekim odası arasında yapılan protokol çerçevesinde, Şap, Brusella ve Sığırların Nodüler Ekzantemi hastalıklarına karşı koruyucu aşıları tatbik eden ve mesleğini 6343 sayılı Kanuna göre serbest olarak icra eden serbest veteriner hekimler yararlanır.

2) Desteklemeden; kamuda görevli veteriner hekimler, veteriner sağlık teknikeri ile teknisyenleri ve hayvancılık işletmelerinde sözleşmeli olarak görev yapan veteriner hekimler yararlanamaz.

3) Destekleme ödemesi, veteriner hekim odalarının onaylanan aşılama programında belirtilen yerleşim yerlerindeki, küpeli ve TÜRKVET'te kayıtlı hayvanlara, Bakanlıkça belirlenen kampanya dönemlerinde uygulanan aşılar için yapılır.

4) Aşılama programı onaylanan ve Veteriner Bilgi Sistemine erişim şifresi bulunmayan serbest veteriner hekimlere, şifre tahsisi il/ilçe müdürlüklerince yapılır.

5) Destekleme ödemesinden doğan tüm vergilerin ödenmesi, destekleme ödemesini alan gerçek ya da tüzel kişilerin sorumluluğundadır.

b) Başvuru yeri, şekli ve zamanı:

1) Destekleme ödemesinden yararlanabilmesi için, veteriner hekim odası, Ek-1'de yer alan Programlı Aşılamalarda Uygulayıcıların Destekleme Müracaat Formu ile il müdürlüğüne başvuru yapar. Müracaat formu ekinde, Ek-2'de yer alan Veteriner Hekim Odasının Düzenlediği İcmal Formu bulunur.

2) Müracaat formu, protokol ve icmal formu il müdürlüğünde muhafaza edilir.

c) Destekleme icmallerinin düzenlenmesi:

1) Uygulayıcılar, aşılanan hayvanlarla ilgili bireysel aşı kayıtlarını uygulamadan sonraki on gün içerisinde Veteriner Bilgi Sistemine kaydeder.

2) İl/ilçe müdürlükleri, Veteriner Bilgi Sisteminden alınan icmallerin tanzimi sırasında aşılanan hayvanların Veteriner Bilgi Sistemine aşı kaydının yapılıp yapılmadığını kontrol eder.

3) İl müdürlüğünce yapılan kontrol sonucunda hak edilen aşı uygulama desteği ödemesi için Veteriner Bilgi Sistemine veri girişi ve onaylama işlemi yapılır.

4) İl müdürlüğü, Veteriner Bilgi Sisteminden il icmallerini tanzim eder, onaylar ve e-belgenet üzerinden HAYGEM'e gönderir.

5) HAYGEM, gelen icmal listeleri ile Veteriner Bilgi Sisteminden alınan icmal listelerinin uyumunu kontrol eder.

6) Destekleme icmallerinin hazırlanması, gönderilmesi ve ödeme ile ilgili çalışma takvimi HAYGEM tarafından belirlenir.

(2) Küpe uygulama desteklemesi:

a) Küpe uygulama desteklemesi aşağıdaki şartlar ve kurallara göre yapılır:

1) Sığır Cinsi Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği ile Koyun ve Keçi Türü Hayvanların Tanımlanması, Tescili ve İzlenmesi Yönetmeliği hükümlerine uygun olarak, il müdürlüğü ile veteriner hekim odası veya hayvancılıkla iştigal eden yetiştirici/üretici örgütleri arasında yapılacak protokol çerçevesinde, sığır cinsi hayvanlar ile koyun ve keçi türü hayvanlara küpe uygulayarak TÜRKVET'te kaydeden ve mesleğini 6343 sayılı Kanuna göre serbest olarak icra eden serbest veteriner hekimler ile hayvancılıkla iştigal eden yetiştirici/üretici örgütleri yararlanır.

2) Desteklemelerden, kamuda görevli veteriner hekimler, veteriner sağlık teknikerleri ile teknisyenleri ve hayvancılık işletmelerinde sözleşmeli olarak görev yapan veteriner hekimler yararlanamaz.

3) İl müdürlükleri tarafından kimliklendiricilere, TÜRKVET'te kullanıcı adı ve şifresi tahsis edilir. Her kimliklendirici, uyguladığı küpeyi TÜRKVET'e kendisi kayıt eder.

4) Destekleme ödemesinden doğan tüm vergilerin ödenmesi, destekleme ödemesini alan gerçek ya da tüzel kişilerin sorumluluğundadır.

b) Başvuru yeri, şekli ve zamanı:

1) Destekleme ödemesinden yararlanabilmesi için küpeme yetki devri yapılan veteriner hekim odası ile küpeme yetki devri yapılan yetiştirici/üretici örgütleri Ek-3'te yer alan Küpe Uygulama Desteklemesi Müracaat Formu ile il müdürlüğüne başvuru yapar. Müracaat formu ekinde, Ek-4'te yer alan Veteriner Hekim Odası/Yetiştirici/ Üretici Örgütlerinin Düzenlediği Küpe Uygulama İcmal Formu bulunur.

2) Müracaat formu, protokol ve icmal formu il müdürlüğünde muhafaza edilir.

c) Destekleme icmalarının düzenlenmesi:

1) İl/ilçe müdürlükleri icmaların tanzimi sırasında küpelenen hayvanların TÜRKVET'e kaydının yapıp yapılmadığını kontrol eder.

2) İl müdürlüğünce yapılan kontrol sonucunda hak edilen küpe uygulama desteği ödemesi için Veteriner Bilgi Sistemine veri girişi ve onaylama işlemi yapılır.

3) İl müdürlüğü, Veteriner Bilgi Sisteminden il icmalarını tanzim eder, onaylar ve e-belgenet üzerinden HAYGEM'e gönderir.

4) HAYGEM, gelen icmal listeleri ile Veteriner Bilgi Sisteminden alınan icmal listelerinin uyumunu kontrol eder.

5) Destekleme icmalarının hazırlanması, gönderilmesi ve ödeme ile ilgili çalışma takvimi HAYGEM tarafından belirlenir.

Hayvan genetik kaynaklarının yerinde korunması ve geliştirilmesi desteği

MADDE 20- (1) Hayvan genetik kaynaklarının yerinde korunmasına ilişkin desteklemeler aşağıdaki esaslara göre yapılır:

a) Hayvansal üretimle iştigal eden, işletmesi ve hayvanları Bakanlık kayıt sistemine kayıtlı yetiştiricilere sözleşmede taahhüt ettikleri destekleme şartlarını yerine getirmeleri halinde ödeme yapılır. Yerinde koruma desteklemesinden yararlanacak yetiştirici, koruma yerinde ikamet eder ve destek aldığı türün farklı ırklarına ait erkek materyal bulundurmaz ve herhangi bir melezleme yapamaz (İpekböceği hariç). Hayvancılıkla uğraşan yetiştiriciler arasından, çocuklarından en az birisi yanında olan, yetiştiricilik dışında bir işle uğraşmayan, tarımsal eğitim görmüş, büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliğini bir arada yapmayanlar tercih edilir.

b) Koruma desteklemesinden yararlanma başvurusu; desteklemeden ilk defa yararlanmak isteyen yetiştiriciler ile bu yıl içerisinde koruma proje sözleşmesi sona erip projeye devam etmek isteyen yetiştiriciler bu Tebliğin yayımı tarihinden itibaren 60 gün içinde il/ilçe müdürlüklerine Ek-5'te yer alan dilekçe ve ikamet belgesi ile başvuru yapar. İl müdürlüğü başvuru yapan yetiştiricilere ilişkin talepleri ırklara ve türlere göre birleştirerek TAGEM'e gönderir. Destekleme kapsamına alınacak yetiştiricilerin seçimini seçim komisyonu yapar. Projeye seçilen yetiştiriciler, proje gerekliliklerini yerine getireceğine dair içeriği ve süresi TAGEM'ce belirlenen sözleşmeyi imzalar.

c) Koruma kapsamında aşağıdaki tabloda belirtilen illerde, karşılığında gösterilen ırk ve sayıda hayvan için destekleme ödemesi yapılır:

İrk	İl	Toplam Desteklenecek Hayvan Sayısı (Baş/Arılı Kovan/Yaş Koza)
Boz İrk Sığırı	Edirne, Bursa, Balıkesir, Çanakkale, Kocaeli	2.500
Doğu Anadolu Kırmızısı Sığırı	Erzurum, Kars, Artvin	1.000
Kilis Sığırı (Güney Anadolu Kırmızısı)	Hatay, Şanlıurfa, Mersin, Gaziantep, Batman, Diyarbakır	3.000
Yerli Güney Sarısı Sığırı	Adana, Hatay, Diyarbakır, Kahramanmaraş, Şanlıurfa, Mersin, Osmaniye	3.000
Yerli Kara Sığırı	Ankara, Antalya, Çankırı, Konya, Karaman	3.000
Artlı Koyunu	Trabzon	2.000
Çepni Koyunu	Trabzon, Giresun	2.000
Dağlıç Koyunu	Afyonkarahisar, Konya	1.500
Gökçeada Koyunu	Çanakkale	1.500
Hemşin Koyunu	Artvin, Erzurum	1.000
Kıvırcık Koyunu	Kırklareli	1.000
Norduz Koyunu	Van	2.000
Of Koyunu	Trabzon, Rize	2.500
Sakız Koyunu	İzmir	1.000
Suruç Koyunu	Şanlıurfa	1.000
Ankara (Tiftik) Keçisi	Siirt, Kırkkale, Bolu, Mardin, Şırnak	4.000
Halep (Şam) Keçisi	Gaziantep, Hatay, Adana	1.500

Honamlı Keçisi	Antalya, Isparta	1.000
İspir Keçisi	Rize, Erzurum, Trabzon	3.000
Kaçkar Keçisi	Artvin, Rize	1.000
Kilis Keçisi	Kilis, Hatay	1.000
Mahalli Keçisi	Diyarbakır	1.000
Norduz Keçisi	Van	1.000
Kafkas Arısı	Ardahan, Artvin	12.000
Trakya Arısı	Kırklareli	10.000
İpekböceği (Bursa Beyazı)	Bursa, Bolu, Eskişehir	150 (kg)
İpekböceği (Bursa Beyazı Alaca)	Bursa, Bolu, Eskişehir	150 (kg)
Büyükbaş Hassas Koruma		
Zavot Sığırtı	Ardahan, Kars	1.000
Küçükbaş Hassas Koruma		
Çine Çaparı Koyunu	Aydın	500
Kaçeli Koyunu	İzmir	500
Karagül Koyunu	Tokat	500
Tuj Koyunu	Ardahan, Kars	500-
Abaza Keçisi	Artvin	500
Osmanlı (Gürcü) Keçisi	Ardahan	500

ç) Yerinde koruma esasları şunlardır:

1) Doğal yetiştirme ortamında koruma; (c) bendinde belirlenen illerde seçim komisyonunca uygun görülen ve son bir yılda ihbarı mecburi hayvan hastalıkları çıkmamış işletmeler tercih edilir. Ana yollardan ve yerleşim yerlerinden (il/ilçe merkezlerinden) uzak olan, koruma altına alınan ırk dışında ırklar ve melezleri bulunmayan işletmelerin aynı yerleşim yerinde olması tercih sebebidir.

2) Hassas koruma desteği: Proje gerekliliklerini yerine getirmek koşuluyla, Evcil Hayvan Genetik Kaynakları Danışma Kurulu Kararları doğrultusunda ve Bakanlık kayıt sistemi (TÜRKVET) ile saha taraması verilerinin değerlendirilmesi sonucunda; ırk popülasyonu 500 baş ve altına düşen Çine Çaparı koyunu, Kaçeli koyunu, Karagül koyunu, Tuj koyunu, Abaza keçisi, Osmanlı (Gürcü) keçisi ile ırk popülasyonu 1.000 baş ve altına düşen Zavot sığırtı ırkı desteklenmektedir.

3) Koruma desteklemesinden yararlanan yetiştirici, proje lideri ile iş birliği halinde Bakanlık tarafından istenen kayıtları tutar, ölüm ve zorunlu kesime ait belgeleri muhafaza eder. Doğan yavrulardan proje liderinin onayladığı ırk özelliklerine sahip ve sağlıklı olanlar sürü yenilemesinde kullanılır. Korumaya alınan sürüde damızlıkta kullanılacak asgari erkek/dişi hayvan sayısı sözleşmede belirtilir. Bu sürü birden fazla yetiştiricinin iştiraki ile de oluşturulabilir. En az yetiştirici ile bu hayvan sayısının temin edilebileceği işletmelere öncelik verilir. Kafkas arı ırkı için sadece önceden belirlenmiş izole bölgelerde yetiştiricilik yapanlardan en az 20 ve üzeri koloniye sahip yetiştiriciler projeye müracaat edebilir. Bal arılarında %10'a kadar kışlatma zararı normal kabul edilerek, tebliğin yayımı tarihinin kış ayları olduğu yıllarda bu orana kadar olan azalmalar proje liderince tutanak altına alınarak yerinde tespit edilen arılı kovan sayısı kadar destekleme ödemesi yapılır, ancak takip eden yılda kovan sayısı sözleşmede belirtilen sayıya tamamlanır.

4) Koruma sürülerinde devir; sözleşme süresince yetiştirici proje liderinin uygun görmesi ve TAGEM'in onayı ile mevcut koruma sürüsünün tamamını, projede yer alan veya projeye devam etmeyi taahhüt eden başka bir yetiştiriciye devredebilir. Hayvanlarının tamamını ya da bir kısmını devretmek isteyen yetiştirici, dilekçe ile bulunduğu il/ilçe müdürlüğüne müracaat eder. İlgili il müdürlüğü, uygun görüş için dilekçeyi resmî yazı ile TAGEM'e bildirir. TAGEM, devrin uygunluğuna ilişkin görüşüne başvurmak üzere ilgili proje liderine resmî yazı ile görüş sorar. Proje liderince uygun görülmesi halinde, devreden yetiştiricinin sözleşmesi fesih edilerek, devralan yetiştirici ile devir aldığı yetiştiricinin sözleşmesindeki proje süresinden kalan süre kadar sözleşme imzalanır ve TAGEM'e bildirilir. Devralan yetiştiriciden, sözleşmede belirtilen proje sorumluluklarını yerine getirmemesi halinde, devreden yetiştiricinin/yetiştiricilerin sözleşme başlangıcından o güne kadar proje gereği ödenmiş tüm destekleme ödemeleri yasal faizi ile birlikte geri alınır.

5) Koruma sürüsünde, proje liderinin önerisi doğrultusunda akrabalı yetiştirmeye yol açmayacak yetiştirme modeli uygulanır ve her hayvan/kovan numaralandırılarak kayıt altına alınır.

6) Yetiştirici, dişi ve erkek hayvan ile kovan sayısını sözleşmede belirtilenin altına düşüremez, sözleşmede belirtilen mücbir sebeplerden dolayı eksilen miktar proje liderinin önerisi doğrultusunda tamamlanır. Koruma altına alınan hayvanların bakım, besleme ve sağlık giderleri yetiştiriciye aittir. İl/ilçe müdürlüklerince proje kapsamındaki hayvanlara kimliklendirme ve koruyucu sağlık hizmetlerinde öncelik verilir.

d) Sözleşme, hak ediş ve ödemelere ilişkin olarak bu bentte yer alan hükümler uygulanır. Enstitü Müdürlüğü ile yetiştirici arasında TAGEM tarafından hazırlanan sözleşme imzalanır. İpekböceği koruma projesi uygulanan illerde yetiştirici sözleşmesi yetiştiricinin ikamet ettiği il müdürlüğü ile yetiştirici arasında imzalanır. Sözleşme şartlarını yerine getirmeyen

yetiştiriciye ödeme yapılmaz. Desteklenecek hayvan/arılı kovan/yaş koza miktarı, yetiştirici ile yapılan sözleşmede belirtilen hayvan sayısını/yaş koza miktarını geçemez. Sözleşme süresi sona ermeden; sözleşmede belirtilen mücbir sebepler hariç, her ne sebeple olursa olsun projeden ayrılan yetiştiriciden, sözleşme süresince ödenen destek, yasal faizi ile geri alınır. Mücbir sebepten dolayı azalma durumunda ceza uygulanmaz. Bu durumda mevcut hayvan/arılı kovan sayısı kadar icmal hazırlanır. Takip eden dönemlerde sözleşmede belirtilen hayvan sayısına tamamlanır. Koruma altına alınmış yerli sığır işletmeleri, halk elinde yerli sığır ıslahı projesine geçmek istemeleri halinde öncelik tanınır, koruma sözleşmesi sona erer ve herhangi bir cezai işlem uygulanmaz. Proje lideri, Ek-6'da yer alan desteklemeye esas müracaat formunu düzenleyerek Enstitü Müdürlüğü aracılığıyla il müdürlüğüne gönderir. İl müdürlüğü tarafından işletmeler ve hayvanlara ait bilgiler yerinde ve Bakanlık kayıt sisteminde ulusal küpe/kovan numarası bazında kontrol edilerek hazırlanan Ek-7'de yer alan il icmalini, yazılı olarak ve elektronik ortamda TAGEM'e gönderilir.

e) İpekböceği koruma desteği; Bakanlık kayıt sistemlerine kayıtlı üretim yapan ve ipekböceği larvalarının üreticiye tesliminden önce (Nisan ayı içerisinde) müracaat eden ve müracaatları kabul edilen, TAGEM tarafından hazırlanan sözleşme şartlarını yerine getiren yetiştiricilere yaş koza kilogram başına ödeme yapılır. Yetiştiriciler bahsi geçen dönemde ilgili il/ilçe müdürlüğüne başvuru yapar, il/ilçe müdürlüğü gelen başvuruları değerlendirilmesi için TAGEM'e gönderir ve akabinde TAGEM'ce uygun görülen başvurular tespit yapılabilmesi için proje liderine gönderilir, uygun görülen yetiştiricilerle TAGEM tarafından hazırlanan sözleşme imzalanır. İpekböceğinden fizyolojik olarak yaş koza elde edildiği aylarda, proje lideri ve projenin yürütüldüğü ilin il tarım ve orman müdürlüğüne görevlendirilen bir temsilci ile proje kapsamındaki yetiştiricilerin elde ettikleri yaş kozalar tartılarak tutanak altına alınır ve bu Tebliğin yayımı tarihini takiben proje liderince, Ek-6'da yer alan desteklemeye esas müracaat formuna işlenerek ilgili il müdürlüğüne gönderilir. İl müdürlüğü tarafından Bakanlık kayıt sistemi ve tutanak bazında kontrol edilerek hazırlanan Ek-7'de yer alan il icmalı, yazılı olarak ve elektronik ortamda TAGEM'e gönderilir.

(2) Hayvan genetik kaynaklarının yerinde geliştirilmesine (Halk Elinde Küçükbaş, Yerli Sığır ve Anadolu Mandası Islahı Projesi) ilişkin desteklemeler aşağıdaki esaslara göre yapılır:

a) Yeni başlatılacak alt projeler ile önceki yıllarda başlatılan ve devam edecek alt projeler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

İrk ve Proje Sayısı	İl ve Proje Sayısı	Hayvan sayısı (baş)
Akkaraman Koyunu (39)	Aksaray (3), Ankara (1), Bingöl (2), Çankırı (2), Çorum (3), Kahramanmaraş (2), Kayseri (3), Karaman (2), Kırşehir (2), Konya (5), Malatya (3), Niğde (6), Osmaniye (1), Tokat (2), Yozgat (2)	245.700
Şavak Akkaraman Koyunu (16)	Elazığ (6), Erzincan (6), Tunceli (4)	100.800
Ankara (Tiftik) Keçisi (6)	Ankara (5), Siirt (1)	37.800
Dağlıç Koyunu (1)	Afyonkarahisar (1)	6.300
Eşme Koyunu (1)	Uşak (1)	6.300
Güney Karaman Koyunu (4) (Karakoyun)	Mersin (4)	25.200
Hamdani Koyunu (1)	Siirt (1)	6.300
Hemşin Koyunu (6)	Ardahan (1), Artvin (5)	37.800
Honamlı Keçisi (4)	Antalya (2), Burdur (2)	25.200
İvesi Koyunu (16)	Adana (1), Gaziantep (2), Kahramanmaraş (1), Kilis (2), Mersin (4), Osmaniye (2), Şanlıurfa (4)	100.800
Kangal Akkaraman Koyunu (9)	Sivas (9)	56.700
Karacabey Merinosu Koyunu (7)	Balıkesir (4), Edirne (1), Çanakkale (1), Manisa (1)	44100
Karayaka Koyunu (11)	Amasya (2), Giresun (1), Ordu (3), Sinop (1), Tokat (2), Trabzon (2)	69.300
Karakaş Koyunu (4)	Diyarbakır (4)	25.200
Karya Koyunu (3)	Aydın (1), Denizli (2)	18.900
Kıl Keçisi (28)	Adana (4), Amasya (1), Antalya(1), Aydın (1), Bingöl (1), Burdur (1), Çanakkale (1), Çorum (1), Denizli(1), Edirne (1), Isparta (2), İzmir (1), Kahramanmaraş (2), Karaman (1), Mersin (3), Muğla (1), Niğde (1), Osmaniye (2), Tokat (1), Şırnak (1)	176.400

Kıvırcık Koyunu (8)	Aydın (1), Balıkesir (1), İzmir (1), Kırklareli (2), Manisa (2), Yalova (1)	50.400
Kilis Keçisi (4)	Gaziantep (2), Kilis (2)	25.200
Koçeri Koyunu (5)	Batman (5)	31.500
Maltız Keçisi (1)	Kırklareli (1)	6.300
Mahalli Keçisi (1)	Diyarbakır (1)	6.300
Morkaraman Koyunu (19)	Ağrı (4), Bingöl (7), Erzurum (4), Elazığ (2), Muş (2)	119.700
Orta Anadolu Merinosu Koyunu (7)	Ankara (2), Eskişehir (2), Karaman (2), Konya (1)	44.100
Ramlıç Koyunu (4)	Afyonkarahisar (2), Eskişehir (2)	25.200
Pırlak Koyunu (5)	Afyonkarahisar (2), Antalya (1), Kütahya (2)	31.500
Pırt Koyunu (2)	Isparta (2)	12.600
Sakız Koyunu (2)	Çanakkale (1), İzmir (1)	12.600
Tahirova Koyunu (1)	Çanakkale (1)	6.300
Türk Saanen Keçisi (2)	Çanakkale (2)	12.600
Zom Koyunu (6)	Diyarbakır (4), Şanlıurfa (2)	37.800
TOPLAM (30 Irk / 223 Alt Proje)	55 İl	1.404.900
Anadolu Mandası (19)	Afyonkarahisar, Amasya, Balıkesir, Bartın, Bitlis, Çorum, Diyarbakır, Düzce, Giresun, İstanbul, Kayseri, Kocaeli, Kütahya, Muş, Samsun, Sivas, Tokat, Yozgat, Zonguldak	34.000
Güney Anadolu Kırmızısı (GAK)(3)	Batman, Diyarbakır, Şanlıurfa	3.500
Yerli Kara (1)	Ankara	2.000

b) Yeni başlatılacak alt projeler için; başvuru yeri, şekli, zamanı, değerlendirilmesi ve sözleşmeye ilişkin hususlar şunlardır:

1) Projeye girmek isteyen yetiştiriciler il/ilçe müdürlüklerine başvurur. İl/ilçe müdürlükleri, müracaat edenler arasında proje lideri tarafından seçilen hayvanların ırk, cinsiyet, tür, işletme ve sahiplik bilgisi açısından Bakanlık kayıtları ile uyumluluğunu kontrol eder. Gerekliyse bilgileri günceller. Bu hayvanlara ait seçim tutanağı, proje lideri ve il müdürlüğünce imzalanarak onaylanmak üzere TAGEM'e gönderilir. Tutanağın TAGEM tarafından onaylanmasından sonra proje uygulama esasları yönergesi ekinde yer alan sözleşme imzalanır.

2) Projeye ilk kez dâhil olacak her bir yetiştiricinin sürüsünde en az bulunması gereken bir yaş ve üzeri anaç koyun/keçi sayısı; Maltız, Türk Saaneni keçileri ile Tahirova ve Sakız koyunu için 40 baş, diğer ırklar için ise 100 baştır. Projenin ilk kez başlatılacağı illerdeki Manda işletmesinde bulunması gereken anaç manda sayısı en az 3 baştır. Manda ve yerli sığırlar en az 18 aylık yaşta olmalıdır.

3) Halk Elinde Küçükbaş Hayvan Islahı Ülkesel Projesinde her alt proje; 6000 baş anaç, 300 baş erkek hayvandan oluşur ve kontrollü çiftleştirilen yeterli miktarda elit anaç koyun/keçi bulundurulabilir. Yeni başlayacak ve proje için yeterli hayvan materyali temininin güç olduğu ırklara ait alt projelerde 5000 baş anaç, 250 baş erkek hayvan materyalini tamamlamak koşuluyla proje başlatılabilir ve proje sürecinde hayvan sayısı 6000 baş anaç, 300 baş erkek hayvana tamamlanır. Projedeki hayvan sayısının mümkün olduğunca az sayıda işletmeden tamamlanması ve seçilen işletmelerde uygun olan hayvanların tamamının projeye dâhil edilmesi esastır.

4) Manda ve yerli sığırlarda her alt proje, boğa dâhil en az 800 baş hayvandan oluşur. Devam eden projelerde bu sayı aranmaz. Ancak projedeki eksilen hayvanlar, öncelikle proje kapsamında doğan yavrular ile tamamlanır.

5) İl/ilçe müdürlüklerince proje kapsamındaki hayvanlara koruyucu sağlık hizmetleri ve ulusal küpeleme işlemlerinde öncelik verilir.

c) Destekleme ödemelerine ilişkin hususlar şunlardır:

1) Halk Elinde Hayvan Islahı Ülkesel Projesine dâhil olan ve proje yükümlülüklerini yerine getiren yetiştiricilerin hayvanları için destekleme ödemesi yapılır. Bu hayvanlardan proje gereği alınan verilerin, TAGEM tarafından belirlenen format ve süre içerisinde gönderilmesi zorunludur. Küçükbaş hayvanlardan proje gereği alınan verilerin "Ulusal Küçükbaş Hayvan Islahı Bilgi Sistemi (UKIBS)"ne kaydedilmesi zorunludur.

2) Proje Yürütme Kurulunda değerlendirilen alt projelere ait destek müracaatları kurulca belirlenen tarihe kadar proje lideri, desteklemeye esas müracaat formunu (Ek-8, Ek-10, Ek-12, Ek-16) düzenleyerek il müdürlüğüne teslim eder.

3) İl/ilçe müdürlükleri, proje liderinin müracaatı tarihinden itibaren en geç 45 takvim günü içerisinde işletmeler ve hayvanlara ait bilgileri yerinde ve Bakanlık kayıt sisteminde ulusal küpe bazında kontrol eder. Proje liderince damızlıklar seçildikten sonra il içi ve il dışı hayvan hareketlerine uygun, belgeli olarak işletmeden çıkan hayvanlar için bu belgelerin ibrazı

halinde yerinde kontrol sayılır ve bu hayvanlar da desteklemeye dâhil edilir. Hazırlanan proje destekleme il icmalı (Ek-9, Ek-11, Ek-13, Ek-17), elektronik ortamda ve yazılı olarak TAGEM'e gönderilir.

ç) İslah programındaki; koyun/keçi ve yavruları için halk elinde ıslah desteğine ilişkin hususlar şunlardır:

1) Yavrularda; 2023 yılı içerisinde doğan, doğum ağırlığı dışında en az bir tartım verisi alınan kuzu/oğlak başına yılı içinde ödenir. Doğum kayıtları taban sürülerde; ana-yavru (doğan yavrunun doğum tarihi, cinsiyeti, ana-yavru kulak numaraları), elit sürülerde; ana-baba-yavru (doğan yavrunun doğum tarihi, cinsiyeti, ana-baba-yavru kulak numaraları) şeklinde olur.

2) Irklara ve bölgelere göre 2023 yılında doğan ve proje gereği alınması gereken verileri 2024 yılına sarkan veya mevzuattan kaynaklanan sebeplerle ödemeleri 2024 yılına sarkan hayvanlar için desteklemeye esas müracaat formunun 30/4/2024 tarihi mesai bitimine kadar il müdürlüğüne teslim edilmesi halinde 2023 yılı bütçesinden ödeme yapılır. İl/ilçe müdürlükleri bu müracaatları da değerlendirerek en geç 45 takvim günü içerisinde il müdürlüğü tarafından il icmalı TAGEM'e gönderilir.

3) Koyun/keçilere; devam eden projelerde, 2023 yılı içerisinde doğum kaydı olan anaç koyun/keçiler, 2023 yılında yeni başlayacak projelerde ise proje materyali olarak seçilen anaç koyun keçiler için ödeme yapılır.

d) Damızlık erkek materyal (koç/teke) desteği: Proje lideri koç/teke katımından önce damızlıkta kullanılacak tüm koç/teke listesini işletme esaslı olarak il/ilçe müdürlüğüne bildirir. Proje kapsamındaki işletmelerde, projede olsun veya olmasın tüm anaç materyal için projeden elde edilen koç/tekeler dışında erkek materyal kullanılamaz. Belirlenen erkek materyal dışında koç/teke kullanılması durumunda o yıl için proje kapsamındaki hiçbir destek ödenmez. Desteğe ilişkin diğer hususlar şunlardır:

1) Her yirmi anaç materyale bir damızlık erkek materyal oranından fazla olmamak üzere halen kullanılan koç/tekelere ödenir.

2) İşletmede projeye kayıtlı olmayan dışı materyal için projeden seçilen ve yirmi anaç materyale bir damızlık erkek materyal oranını geçmemek üzere kullanılan damızlık koç/tekelere ödenir.

3) Proje lideri tarafından bir sonraki dönemde kullanılmak üzere seçilen damızlık adayı erkek materyale, projede kayıtlı koç/tekelerin sayısı kadarına ödenir.

4) Elit ve/veya beş yıllık dönemini tamamlayan taban sürülerden işletme ihtiyacı ayrıldıktan sonra kalan hayvanların her işletme için %10 oranını geçmemek üzere damızlık adayı olarak seçilen erkek materyalden, aynı ırka ait alt projelerin yürütüldüğü işletmelere ve Bakanlık izni ile kurulan koç/teke istasyon/merkezlerine, il içi ve/veya il dışı satışı yapılan hayvanlar için satışı yapan yetiştiriciye ödenir. Satışın belgelendirilmesine ilişkin hükümler TAGEM tarafından talimatla belirlenir. Bu kapsamda il müdürlüklerine müracaatı yapılan hayvanlar için ödeme yapılır.

5) Hayvan sayısı oranlarındaki kusurlar en yakın rakama tamamlanır.

6) Damızlık erkek materyal (koç/teke) desteği, koyun/keçi ve yavru il icmalı ile birlikte hazırlanır.

e) Manda ve yerli sığır desteği; bu desteğe ilişkin hususlar şunlardır:

1) Manda desteği: Proje gerekliliklerini yerine getirmek koşuluyla, damızlık boğa, 2023 yılı içinde doğuran ve doğurmayan anaç manda ile 2023 yılı içerisinde bir yaşını dolduran (en az doğum, altı ay ve bir yaş canlı ağırlık verileri alınarak, damızlığa ayrılmak üzere seçilen) manda düvesi/tosunu için ödenir. Projelere yeni manda işletmesi alınması halinde 2023 yılı içinde Bakanlık kayıt sistemindeki (TÜRKVET) yavru kaydına göre doğuran/doğurmayan anaç manda üzerinden destek alır. Ancak 2023 yılı destekleme ödemesi doğurmayan anaç manda üzerinden yapılan ve ödeme icmalı düzenlendikten sonra 2023 yılında doğuran mandalar ile bir yaşını doldurmuş manda düve/tosun için fark ödemesi yapılır. Fark ödemesi için Ek-14'te yer alan desteklemeye esas müracaat formu, 9/2/2024 tarihine kadar proje lideri tarafından il müdürlüğüne teslim edilir. İl müdürlükleri müracaatları değerlendirerek en geç 30 gün içerisinde Ek-15'te yer alan il icmalini düzenler ve TAGEM'e gönderir. Gerçek ve tüzel kişiliğe ait işletmelerde en fazla 500 baş mandaya kadar destekleme ödemesi yapılır. Yeni başlayan alt projelerdeki anaç mandalar; il tarım ve orman müdürlüğü ile Yetiştirici Birliği arasında hizmet sözleşmesinin imzalanmasından sonra 2023 yılı içinde Bakanlık kayıt sistemindeki (TÜRKVET) yavru kaydına göre doğuran/doğurmayan anaç manda üzerinden destek alır.

2) Yerli sığır desteği: Proje gerekliliklerini yerine getirmek koşuluyla Güney Anadolu Kırmızısı (GAK) ve Yerli Kara ırkı hayvanlara ödenir. Yeni başlayan alt projelerde; il tarım ve orman müdürlüğü ile Yetiştirici Birliği arasında hizmet sözleşmesinin imzalanmasından sonra 2023 yılı içinde Bakanlık kayıt sistemindeki (TÜRKVET) kaydına göre destek alır.

3) Koruma altına alınmış yerli sığır işletmelerine, halk elinde yerli sığır ıslahı projesine geçmek istemeleri halinde öncelik tanınır ve herhangi bir cezai işlem uygulanmaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM Ödemeye İlişkin Esaslar

Üye yetiştiricilerden kesinti

MADDE 21- (1) Yetiştirici/üretici örgütlerine üyelik şartı aranan destekleme ödemelerinde, merkez birliğini kurmuş olan; 5996 sayılı Kanuna göre kurulmuş ıslah amaçlı yetiştirici birlikleri ve/veya 5200 sayılı Kanuna göre kurulmuş üretici birlikleri ve/veya Bakanlıkça kuruluşuna izin verilen 1163 sayılı Kanuna göre kurulmuş tarımsal amaçlı kooperatif üyelerinin, hak ettikleri desteklerden hizmet bedeli olarak aşağıdaki tabloda belirtilen oranlarda "Çiftçi Örgütlerini Güçlendirme" adı altında sistem üzerinden kesinti yapılır. Kalan miktar yetiştirici/üreticilerin hesabına ödenir.

Destek Konusu	Oran (%)
Buzağı, besilik erkek sığır, anaç koyun-keçi, sürü yenileme	%3'ü il/ilçe birliklerine, bu bedelin içinden %5'i merkez birliğine
Malak, dişi manda ve arıcılık desteğinde	%3'ü il/ilçe birliklerine, bu bedelin içinden %25'i merkez birliğine
Buzağı ödemelerinde kooperatifler üzerinden yapılan desteklemelerde	%3'ü kooperatif üst birliği veya bölge birliğine, bu bedelin içinden % 25'i kooperatif merkez birliğine

(2) Tabloda belirtilmeyen uygulamalar için oran, Bakanlıkça belirlenir. Birden fazla merkez birliğine üyeliği bulunan kooperatif üst/bölge birlikleri destekleme yılı için Çiftçi Örgütlerini Güçlendirme bedelinin ödeneceği merkez birliğine taahhütname verir. Bu taahhütnameler, merkez birliklerince destekleme yılı başında Bakanlıkça gönderilir. Çiftçi Örgütlerini Güçlendirme bedeli merkez birliklerinden gelen liste ve taahhütnamelere göre ödenir.

(3) Bakanlıkça uygulanan Halk Elinde Hayvan Islahı Projelerinde verilerin toplanmasına ilişkin giderler projeye katılan yetiştiriciler tarafından, her proje için ayrı açılan proje hesabına yatırılmaları ödemelerle karşılanır. Bu ödemelerden projedeki yetiştiricinin aldığı toplam desteğin, manda ve yerli sığır ıslah projelerinde %15, koyun/keçi ıslah projelerinde %20 kesinti yapılır. Bu hesaba ilişkin tüm harcamalar, Bakanlık talimatıyla belirlenir ve ilgili birlik/yetiştirici temsilcisi tüzel kişilik tarafından gerçekleştirilir. Proje kapsamındaki destek ödemeleri, birlik/yetiştirici temsilcisi üzerinden yetiştiricilere 7 iş günü içerisinde ödenir ve ödemeye ilişkin belgeler il müdürlüğüne gönderilir. Bu projelerden ayrıca, bu maddenin birinci fıkrasındaki hizmet bedeli kesilmez.

Ödemelerin aktarılması

MADDE 22- (1) Desteklemeler için gerekli kaynak, bütçede hayvancılığın desteklenmesi için ayrılan ödenekten karşılanır. Bütçe imkanları çerçevesinde, Bakanlık tarafından Banka aracılığı ile ödenir.

(2) Bu Tebliğ kapsamında yapılan destekleme ödemeleri, kamu kaynağı niteliğinde olduğundan hak ediş sahibinin hesabına aktarılmadan önce haciz, icra ve temlik işlemlerine konu edilemez.

Desteklemelerden yararlanamayacak olanlar

MADDE 23- (1) Bu Tebliğ kapsamında yapılan desteklemelerden kamu kurum ve kuruluşları yararlanamaz.

(2) Desteklemesi, müteakip yılda ödenecek işletmeler; 5488 sayılı Kanun kapsamında 31/12/2023 tarihi itibarıyla yasaklı ise desteklemelerden yararlandırılmaz.

Yetki ve denetim

MADDE 24- (1) Destekleme ödemelerinin denetimini sağlayacak tedbirleri almaya Bakanlık yetkilidir. Bu amaçla yapılacak çalışmalarda gerektiğinde diğer kamu kurum ve kuruluşları ile ziraat odaları, kooperatifler ve birliklerin hizmetlerinden yararlanır.

(2) Bu Tebliğin uygulamasında öngörülemeyen durumlar ve oluşabilecek sorunların çözümünde, ilgili Genel Müdürlükler talimat çıkarmaya yetkilidir.

(3) HAYGEM, bu Tebliğ kapsamında yapılan desteklemelerle ilgili duyuru yapabilir, başvuru formları veya uygulama evraklarına ilişkin örnekler oluşturabilir, bu duyuru ve örnekler, ilgili sistemler üzerinden veya HAYGEM internet sitesinde yayımlanır. Desteklemeye ilişkin iş ve işlemlerin yürütülmesinde yayımlanan bu formların kullanılması esastır.

(4) Bu Tebliğ kapsamındaki destekleme uygulamalarında illerde oluşacak problemlerin çözümünde il müdürlükleri yetkilidir. Bu amaçla, gerektiğinde diğer kamu kurum ve kuruluşları, yetiştirici/üretici örgütleri, ilgili oda ve birlikler ile işbirliği yapılabilir.

(5) İl müdürlükleri, desteklemelerin mevzuat hükümlerine uygun ve hak sahiplerine ödenmesi için gerekli ilave tedbirleri almaya yetkilidir.

(6) İl müdürlükleri, yılı içerisinde her destekleme kalemi için destekten yararlanacak yetiştirici/üreticinin rastgele örnekleme yöntemiyle en az %5'i oranındaki işletmede, desteklemelerin mevzuat hükümlerine uygun ve doğru olarak yapılmasına ilişkin denetim yapar.

(7) Hayvancılık desteklemelerinde, ortaya çıkabilecek sorunlara ilişkin konularda 27/5/2014 tarihli ve 29012 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Çiftçi Kayıt Sistemi Yönetmeliği hükümlerine göre kurulan il/ilçe tahkim komisyonları yetkilidir. Hayvan genetik kaynaklarının yerinde geliştirilmesi (ıslah) konusunda ortaya çıkabilecek sorunların çözümünde Proje Yürütme Kurulu yetkilidir.

(8) İl/ilçe müdürlükleri, desteklemeler ile ilgili başvuru zamanı ve şartlarını, yerel imkânları da kullanarak duyurmaya yetkilidir.

(9) İl/ilçe müdürlüğü veya yetiştirici/üretici örgütü, destekleme başvurusu yapan gerçek kişilerin Merkezi Nüfus İdaresi Sistemi (MERNİS) sorgulamalarını, desteklemelerin yürütüldüğü Bakanlık veri tabanları üzerinden başvuru tarihi itibarıyla yapar.

(10) Hayvancılık desteklemelerinde, yetiştirici/üretici örgütlerine verilen yetki, görev ve sorumlulukları zamanında yerine getirmeyerek yetiştiricinin mağduriyetine sebep olan yetiştirici/üretici örgütleri mağduriyetin giderilmesinden sorumludur.

Haksız ödemelerin geri alınması ve hak mahrumiyeti

MADDE 25- (1) Bu Tebliğde belirtilen yetkili merciler, yetki alanına giren verilerin kayıt sistemine doğru girilmesinden, kendilerine ibraz edilen belgelerin kontrolünden ve kendi hazırladıkları belgelerden doğrudan sorumludur. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyerek haksız yere ödemeye neden olanlar ile ödemelerden haksız yere yararlanmak üzere sahte veya içeriği itibarıyla gerçek dışı belge düzenleyen ve kullanan ilgililer hakkında gerekli idari işlemler yapılarak hukuki ve cezai süreç başlatılır.

(2) Hayvan genetik kaynaklarının yerinde geliştirilmesi (ıslahı) amaçlı desteklemelerde 5488 sayılı Kanunun 23 üncü maddesine göre yapılacak iş ve işlemler Proje Yürütme Kurulu tarafından değerlendirilip karara bağlanır, gereği il müdürlüklerince yerine getirilir.

(3) Haksız yere yapılan destekleme ödemeleri, ödeme tarihinden itibaren 21/7/1953 tarihli ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun 51 inci maddesinde belirtilen gecikme zammı oranları dikkate alınarak hesaplanan kanunî faizi ile birlikte anılan Kanun hükümlerine göre geri alınır. Haksız ödemenin yapılmasında ödemeyi sağlayan, belge veya belgeleri düzenleyen gerçek ve tüzel kişiler, geri alınacak tutarların tahsilinde müştereken sorumlu tutulurlar.

(4) Bu Tebliğ ile belirlenen destekleme ödemelerinden, idarî hata sonucu düzenlenen belgelerle yapılan ödemeler hariç, haksız yere yararlandığı tespit edilen üreticiler, beş yıl süreyle hiçbir destekleme programından yararlandırılmazlar. Bunun takibinden il/ilçe müdürlükleri sorumludur.

Sorumluluk ve arşivleme

MADDE 26- (1) Desteklemeden yararlanmak üzere bu Tebliğ gereği ibraz edilen bilgi ve belgelerin doğruluğundan öncelikle belgeyi ibraz eden ve yetkileri kapsamında onaylayan ve verileri giren kişi ve kurumlar sorumludur. Destekleme ödemesi yapılan belgeler istenildiğinde ibraz edilmek üzere, yetiştirici/üretici örgütleri ve/veya ilgili birimler tarafından beş yıl süre ile saklanır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM **Çeşitli ve Son Hükümler**

Yaptırımlar

MADDE 27- (1) Bu Tebliğ kapsamında, istenen bilgi ve belgeleri zamanında ibraz etmeyenler ve Bakanlıkça yerine getirilmesi istenen iş ve işlemleri yerine getirmeyenler desteklemeden yararlandırılmaz.

Yürürlükten kaldırılan tebliğ

MADDE 28- (1) 12/11/2022 tarihli ve 32011 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Hayvancılık Desteklemeleri Uygulama Tebliği (Tebliğ No: 2022/36) yürürlükten kaldırılmıştır.

Tamamlanamayan işlemler

GEÇİCİ MADDE 1- (1) 28 inci madde ile yürürlükten kaldırılan Hayvancılık Desteklemeleri Uygulama Tebliği (Tebliğ No: 2022/36) hükümlerine göre başvuruları yapılmış ve sonuçlandırılmamış işlemler anılan Tebliğ hükümlerine göre sonuçlandırılır.

Yürürlük

MADDE 29- (1) Bu Tebliğ 1/1/2023 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 30- (1) Bu Tebliğ hükümlerini Tarım ve Orman Bakanı yürütür.

**PROGRAMLI AŞILAMALARDA UYGULAYICILARIN
DESTEKLEME MÜRACAAT FORMU**

..... İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜNE

Müdürlüğünüz ile Odamız arasında yapılan aşılama protokolü doğrultusunda hazırlanan ve isimleri belirtilen serbest veteriner hekimlerin aşılama desteklemesine esas gerekli evrakları ekte sunulmuştur. 14/9/2023 tarihli ve 7613 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan 2023 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemeler ve 2024 Yılında Uygulanacak Sertifikalı Tohum Kullanım Desteğine İlişkin Karar kapsamında ekte isimleri belirtilen serbest veteriner hekimlerin aşılama desteklemesinden yararlanmaları hususunda gereğini arz ederim. .../.../...

..... Veteriner Hekim Oda Başkanı
İmza

EKLER:

1- İcmal Formu

Veteriner Hekim Odasının:

Adresi:

Vergi No:

..... VETERİNER HEKİM ODASININ DÜZENLEDİĞİ İÇMAL FORMU

İLİ:		YILI: 2023					
				AŞILANAN			
Sıra No	Vet. Hekim Adı-Soyadı	İlçe Adı	Aşının Adı	Sığır (Baş)	Manda(Baş)	Koyun Keçi(Baş)	Destekleme Tutarı (TL)
Genel Toplam							

1- Her veteriner hekimin uyguladığı aşılama bilgileri girilecektir.

2- 2 nüsha halinde düzenlenip bir nüshası il müdürlüğüne gönderilecek bir nüshası Veteriner Hekim Odasında muhafaza edilecektir.

Düzenleyen ve Kontrol Eden

.../.../...

Unvanı

İmza

Tasdik Eden

.../.../...

Unvan

İmza

KÜPE UYGULAMA DESTEKLEMESİ MÜRACAAT FORMU..... **İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜNE**

Müdürlüğünüz ile ..... Veteriner Hekim Odası/..... Birliği arasında yapılan küpeleme sözleşmesi doğrultusunda hazırlanan küpe uygulama icmal formu ekte sunulmuştur. 14/9/2023 tarihli ve 7613 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan 2023 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemeler ve 2024 Yılında Uygulanacak Sertifikalı Tohum Kullanım Desteğine İlişkin Karar kapsamında aşağıda bilgileri yer alan ..... Veteriner Hekim Odası/..... Birliğinin küpe uygulama desteklemesinden yararlanmaları hususunda gereğini arz ederim. .../.../.....

..... Veteriner Hekim Odası Başkanı/..... Birliği Başkanı
İmza

EKLER:

1- İcmal Formu

Veteriner Hekim Odası/Birliğin:

Adresi:

Vergi No:

..... VETERİNER HEKİM ODASI/ ..... BİRLİĞİNİN DÜZENLEDİĞİ KÜPE UYGULAMA İCMAL FORMU

İLİ:		YILI: 2023		
		KÜPELENEN		
Sıra No	Kimliklendiricinin Adı- Soyadı	İlçe Adı	Büyükbaş	Küçükbaş
Genel Toplam				

1- Her bir kimliklendiricinin uyguladığı küpeleme bilgileri girilecektir.

2- 2 nüsha halinde düzenlenip bir nüshası il müdürlüğüne gönderilecek bir nüshası Veteriner Hekim Odasında/Birlikte muhafaza edilecektir.

Düzenleyen ve Kontrol Eden

.../.../.....

Unvanı

İmza

Tasdik Eden

.../.../.....

Unvanı

İmza

**HAYVAN GENETİK KAYNAKLARI KORUMA DESTEĞİ
BAŞVURU DİLEKÇESİ**

.....İl/İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğüne

..... ilinde ..... ilçesinde
..... mahallesinde/köyünde .....türüne ait
..... hayvan ırkı için .....baş/koloni hayvanla,
Hayvan Genetik Kaynaklarını Yerinde Koruma Projesine dahil olmak istiyorum. 14/9/2023
tarihli ve 7613 sayılı Cumhurbaşkanın Kararı ile yürürlüğe konulan 2023 Yılında Yapılacak
Tarımsal Desteklemeler ve 2024 Yılında Uygulanacak Sertifikalı Tohum Kullanım Desteğine
İlişkin Karar gereğince yapılan destekleme ödemesinden yararlandırılmam ve bu ödemenin T.C.
Ziraat Bankası hesabıma aktarılması için gereğini arz ederim. .../.../20....

Adı Soyadı:

T.C. Kimlik No:

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

İşletme No:

Adresi:

Telefon No:

İmzası:

**HALK ELİNDE HAYVAN ISLAHI ÜLKESEL PROJESİ SATIŞI YAPILAN (İHTİYAÇ FAZLASI) DAMIZLIK ERKEK
MATERYAL DESTEKLEME İL İÇMALİ**

İli:	Alt Proje İsmi/Kodu : Alt projeye ait Yetiştirici Temsilcisi IBAN No:			Düzenleme Tarihi:	
Sıra No	Adı Soyadı	T.C. Kimlik No	Aynı ırka ait Projeli İşletmeler arası (il içi ve/veya il dışı) Satış Yaptırılan Damızlık Erkek Materyal Sayısı (Baş) A	Toplam Damızlık Erkek Materyal Destek Tutarı (Taban Sürü: A*400) (Elit Sürü: A*700)	Adres ve Telefon
Sayfa Toplam					
Genel Toplam					

Satışı yapılan erkek materyalin, alıcı işletme adına Bakanlık Kayıt Sisteminde kaydı yapılmıştır.

14/09/2023 tarihli ve 7613 karar sayılı Cumhurbaşkan Kararı ile yürürlüğe konulan ‘‘2023 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemeler ve 2024 Yılında Uygulanacak Sertifikalı Tohum Kullanım Desteğine İlişkin Karar’’ gereği, Damızlık Erkek Birim Materyal Desteği (Koç/Teke) Taban Sürüde 400 TL/baş, Elit Sürüde 700 TL/baştr.

Hazırlayan
Teknik Personel

Kontrol Eden
Şube Müdürü

Onaylayan
İl Müdürü

**HALK ELİNDE HAYVAN ISLAHI ÜLKESEL PROJESİ TABAN / ELİT SÜRÜ DESTEKLEME
İL İÇMALI**

İli:	Alt Proje İsmi/Kodu : Alt projeye ait Yetiştirici Temsilcisi IBAN No:												Düzenleme Tarihi:	
Sıra No	Adı Soyadı	T.C. Kimlik No	İşletmedeki Toplam anaç Hayvan Sayısı (Baş) (Projede olan ve olmayan)	Damızlık Erkek Materyal Sayısı (Baş)		(1) Erkek Materyal Destek Tutarı (A+B)* (Taban Sürü için 400₺) (Elit Sürü için 700₺)	Projede Kayıtlı Anaç Hay. Sayısı (Baş)	Doğuran Anaç Hay. Sayısı (Baş) (C)	(2) Doğuran Anaç Hayvan Destek Tutarı (C*.... b)	Doğan Yavru Sayısı (Baş)	İlk Tartımdaki Yavru Sayısı (Doğum Ağırlığı Hariç) (Baş) (C)	(3) Yavru Destek Tutarı (C*... b)	(1)+(2)+(3) Toplam Tutar (b)	Adres ve Telefon
				İşletmede Kayıtlı (A)*	Bir sonraki Dönem İçin Ayrılan (B)									
Sayfa Toplam														
Genel Toplam														

*: İşletmedeki tüm dışı materyal için projeli hayvanlardan ayrılan damızlık erkek materyal.

14/09/2023 tarihli ve 7613 karar sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan "2023 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemeler ve 2024 Yılında Uygulanacak Sertifikalı Tohum Kullanım Desteğine İlişkin Karar" gereği, Taban Sürüde Doğuran Koyun/Keçi ve İlk Tartımdaki Birim Yavru Desteği 160 TL/baş, Elit Sürüde Doğuran Koyun/Keçi ve İlk Tartımdaki Birim Yavru Desteği 300 TL/baş, Damızlık Erkek Birim Materyal Desteği (Koç/Teke) Taban Sürüde 400 TL, Elit Sürüde 700 TL/baştır.

Hazırlayan
Teknik Personel

Kontrol Eden
Şube Müdürü

Onaylayan
İl Müdürü

HALK ELİNDE HAYVAN ISLAHI ÜLKESEL PROJESİ ANADOLU MANDASI DESTEKLEME MÜRACAAT FORMU

İli:			ırkı:			Yet. Tem. IBAN No:			Düzenleme Tarihi: ...../...../2023	
Sıra No	Adı Soyadı	T.C. Kimlik No	İşletme No	İlçesi	Köy/ Mahalle	Doğuran Anaç Manda Sayısı (Baş) (A)	Doğurmayan Anaç Manda Sayısı (Baş) (B)	Manda Boğası Sayısı (Baş) (C)	Projede Kayıtlı Hayvan Sayısı (Baş) (A+B+C)	Damızlığa Ayrılmak Üzere Seçilen Manda (Düve/Tosun) (Baş)
Sayfa Toplam										
Genel Toplam										

*Not: Bu form ekinde İşletme bilgileri ile hayvanların ulusal küpe numaralarını içeren liste ile birlikte İl Müdürlüğüne teslim edilir.

Proje Teknik Eleman

Yetiştirici Temsilcisi

Proje Lideri

**HALK ELİNDE HAYVAN ISLAHI ÜLKESEL PROJESİ ANADOLU MANDASI DESTEKLEME
İL İCMALİ**

İli:		Yet. Tem. IBAN No:								Tarih :		ırkı: Anadolu Mandası	
No	Adı Soyadı	T.C. Kimlik No	İlçesi	Doğuran Anaç Manda Sayısı (Baş)	Doğurmayan Anaç Manda Sayısı (Baş)	Anaç Manda Destek Tutarı	Manda Boğa Sayısı (Baş)	Manda Boğası Destek Tutarı	Damızlığa Ayrılmak Üzere Seçilen Manda Sayısı (Baş)	Damızlığa Ayrılmak Üzere Seçilen Manda (Düve/Tosun) Destek Tutarı	Toplam Destek Tutarı (TL) (A+B+C+D)	Tarımsal Desteklemeden Yasaklı Olup Olmadığı	
				A	B	(A*4.000+B*2.500)	C	(C*4.000)	D	(D*3.250)			
Sayfa Toplam													
Genel Toplam													

14/09/2023 tarihli ve 7613 sayılı Cumhurbaşkan Kararı ile yürürlüğe konulan 2023 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemeler ve 2024 Yılında Uygulanacak Sertifikalı Tohum Kullanım Desteğine İlişkin Karar gereği, Boğa ve yıl içerisinde doğuran manda 4.000 TL/baş, Yıl içerisinde doğurmayan manda 2.500 TL/baş, Damızlığa Ayrılmak Üzere Seçilen Manda (Düve/Tosun) 3.250 TL/başdır.

Hazırlayan
Teknik Personel

Kontrol Eden
Şube Müdürü

Onaylayan
İl Müdürü

HALK ELİNDE HAYVAN ISLAHI ÜLKESEL PROJESİ ANADOLU MANDASI FARK DESTEKLEME MÜRACAAT FORMU

İli:			Yet. Tem. IBAN No:			Düzenleme Tarihi: ...../...../2023	
Sıra No	Adı Soyadı	T.C. Kimlik No	İşletme No	İlçesi	Köy/ Mahalle	Doğuran Anaç Manda Sayısı (Baş) (A)	Damızığa Ayrılmak Üzere Seçilen Manda (Düve/Tosun) (Baş)
Sayfa Toplam							
Genel Toplam							

*Not: Bu form ekinde İşletme bilgileri ile hayvanların ulusal küpe numaralarını içeren liste ile birlikte İl Müdürlüğüne teslim edilir.

Proje Teknik Eleman

Yetiştirici Temsilcisi

Proje Lideri

**HALK ELİNDE HAYVAN ISLAHI ÜLKESEL PROJESİ ANADOLU MANDASI FARK DESTEKLEME
İL İÇMALİ**

İli:		Yet. Tem. IBAN No:							Tarih :	
No	Adı Soyadı	T.C. Kimlik No	İlçesi	Doğuran Anaç Manda Sayısı (Baş)	Doğuran Anaç Manda Fark Destek Tutarı (TL)	Damızlığa Ayrılmak Üzere Seçilen Manda (Düve/Tosun) (Baş)	Damızlığa Ayrılmak Üzere Seçilen Manda (Düve/Tosun) Destek Tutarı (TL)	Toplam Destek Tutarı (TL) (A+B)	Tarımsal Desteklemeden Yasaklı Olup Olmadığı	
				A	(A*1.500)	B	(B*3.250)			
Sayfa Toplam										
Genel Toplam										

14/09/2023 tarihli ve 7613 sayılı Cumhurbaşkanları Kararı ile yürürlüğe konulan 2023 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemeler ve 2024 Yılında Uygulanacak Sertifikalı Tohum Kullanım Desteğine İlişkin Karar gereği, Boğa ve yıl içerisinde doğuran manda 4.000 TL/baş, Yıl içerisinde doğurmayan manda 2.500 TL/baş, Damızlığa Ayrılmak Üzere Seçilen Manda (Düve/Tosun) 3.250 TL/baştır.

Hazırlayan
Teknik Personel

Kontrol Eden
Şube Müdürü

Onaylayan
İl Müdürü

**HALK ELİNDE HAYVAN ISLAHI ÜLKESEL PROJESİ YERLİ SİĞİR DESTEKLEME
İL İCMALİ**

İli:		Yet. Tem. IBAN No:						Tarih :		Irkı:	
No	Adı Soyadı	T.C. Kimlik No	İlçesi	Yerli Sığır Anaç Sayısı (Baş)	Yerli Sığır Anaç Destek Tutarı (A*4,000 TL)	Yerli Sığır Boğa Sayısı (Baş)	Yerli Sığır Boğa Destek Tutarı (B*4,000 TL)	Damızlığa Ayrılmak Üzere Seçilen Yerli Sığır Sayısı (Düve/Tosun)	Damızlığa Ayrılmak Üzere Seçilen Yerli Sığır (Düve/Tosun) Destek Tutarı (C*3.250 TL)	Toplam Destek Tutarı (TL) (A+B+C)	
				A		B		C			
Sayfa Toplam											
Genel Toplam											

14/09/2023 tarihli ve 7613 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile yürürlüğe konulan 2023 Yılında Yapılacak Tarımsal Desteklemeler ve 2024 Yılında Uygulanacak Sertifikalı Tohum Kullanım Desteğine İlişkin Karar gereği, Yerli Anaç ve Boğa 4.000 TL/baş, Damızlığa Ayrılmak Üzere Seçilen Yerli Sığır (düve/tosun) 3.250 TL/baştır.

Hazırlayan
Teknik Personel

Kontrol Eden
Şube Müdürü

Onaylayan
İl Müdürü